

Мураховський В.Г., Трішин Ф.А.
Університетська освіта
у технологічному
вищому навчальному закладі

Одеса: ОНАХТ, 2020

Мураховський В.Г., Трішин Ф.А. Університетська освіта у технологічному вищому навчальному закладі: підручник (електронне видання), Одеса: ОНАХТ, 2020. 6 ав.ар.
Доробка авторів: Мураховський В.Г. - 4 ав.ар., Трішин Ф.А. - 2 ав.ар.

Основною метою викладання дисципліни «Університетська освіта» є підготовка студентів до навчання в академії, вивчення сучасних тенденцій вітчизняної та міжнародної освіти в контексті Болонської декларації.

Предметом вивчення дисципліни є організація професійної підготовки фахівців з вищою освітою.

Основними завданнями, що мають бути виконані у процесі засвоєння дисципліни, є теоретична підготовка студентів із таких питань:

- законодавство України про освіту та вищу освіту;
- стандарти вищої освіти;
- зміст і методи навчання у закладах вищої освіти;
- інформаційне та навчально-методичне забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти;
- соціально-культурна інфраструктура академії;
- міжнародна академічна мобільність.

У результаті вивчення дисципліни «Університетська освіта» студенти повинні **знати:**

- основні тенденції в розвитку вищої освіти України та світу;
- основні принципи функціонування системи вищої освіти в Україні;
- організацію навчального процесу в академії;
- організацію позанавчального процесу в академії;
- основні напрями й тенденції міжнародної співпраці академії.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **уміти:**

- використовувати категорійний апарат для характеристики закономірностей та явищ суспільно-економічного життя;
- планувати, організовувати і аналізувати власну навчальну діяльність;
- використовувати найефективніші засоби самоорганізації навчання;
- самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- організовувати та вести пошукову та науково-дослідну роботу.

Тема 1. Університетська освіта у контексті Болонського процесу

Передумови створення Європейського простору вищої освіти

Сутність, мета та принципи Болонського процесу. Основні тенденції його розвитку

Впровадження Болонського процесу у ЗВО України: проблеми та перспективи

Ключові терміни:

Болонський процес, Європейський простір вищої освіти.

1.1. Передумови створення Європейського простору вищої освіти

Слово «університет» має значення, утворене від слів «universalis literarum» («сукупність наук»), що логічно відповідає багатобічності університетської освіти. Але історичне слово «університет» має інший зміст: воно говорить не про універсальність наук, що викладаються в ньому, а про корпоративну структуру університетів, яка ґрунтується на принципі самоврядування. Корпорація, або товариство, професорів і студентів має назву «universalis studentium».

Історія університетської освіти починається з епохи західноєвропейського середньовіччя і пов'язана зі збільшенням та зміцненням міст, потребами міської економіки і культури.

Перші університети Європи були відкриті у Північній Італії. У 1158 р. з юридичної школи утворився найстаріший Болонський університет. Перші слов'янські університети з'явилися у Празі (Карлів університет, 1348 р.) і Кракові (Ягелонський університет, 1364 р.). У 1724 р. засновано університет у Санкт-Петербурзі, у 1755 р. – у Москві.

Перший загальний університетський статут було прийнято в Росії 5(17) листопада 1804 р. Проект статуту був запропонований відомим громадським діячем В.Н. Каразіним.

Перший університет України було урочисто відкрито 17 січня 1805 р. за ініціативи В.Н. Каразіна у Харкові.

Треба відмітити, що перші спроби надання вищій школі загальноєвропейського характеру були здійснені ще у 1954 р., коли було підписано Європейську культурну конвенцію, в якій наголошується на необхідності заохочення громадян усіх держав до вивчення мов, історії та культури інших країн і спільної для них культури. Також у 1957 р. підписано Римську угоду. З часом ці ідеї були розвинені у рішеннях Конференції міністрів освіти 1971 та 1976 рр., Маастрихтському договорі 1992 р.

Європейська вища школа пройшла майже піввіковий шлях до прийняття Болонської декларації. Формування Європейського простору вищої освіти, зближення його цілей, стандартів, моделей стали адекватною відповіддю вищої школи на зростаючу конкуренцію у світі, особливо із США та Канадою.

В основі цього інтеграційного процесу, що став передісторією Болонського процесу, лежать такі документи:

Велика хартія університетів (Magna Charta Universitatum, м. Болонья, 18 вересня 1988 р.).

Цей документ окреслює фундаментальні принципи, якими повинні керуватись університети, щоб забезпечити розвиток освіти та інноваційний рух у світі, який швидко змінюється. Метою документа стало відзначення найважливіших цінностей університетських традицій і сприяння тісним зв'язкам між університетами Європи. Однак оскільки цей документ має універсальну спрямованість, його можуть підписувати також університети з інших регіонів світу.

Лісабонська конвенція (Lisbon Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region, м. Лісабон, 11 квітня 1997 р.).

Конвенція містить положення про визначення кваліфікацій, що стосуються вищої освіти в європейському регіоні. Розроблена і прийнята під егідою Ради Європи та UNESCO. Цей міждержавний документ було підписано Україною разом з іншими країнами 11 квітня 1997 р.

Верховна Рада України ратифікувала цю угоду 12 грудня 1999 р.

Конвенція набула чинності на території України 1 червня 2000 р.

Сорбонська декларація (Sorbonne Joint Declaration on harmonisation of the architecture of the European higher education system by the four Ministers in charge for France, м. Париж – Сорбонна, 25 травня 1998 р.).

Спільна декларація, спрямована на гармонізацію національних систем вищої освіти. Наступні роки характеризуються впровадженням різноманітних програм під егідою ЄС та Ради Європи, що сприяли розробленню загальних підходів до вирішення міжнаціональних проблем вищої освіти, серед яких є такі:

- адаптація програми національного законодавства у сфері освіти до норм, що напрацьовані в Європі;**
- розширення доступу до вищої освіти і підвищення академічної мобільності студентів та їх мобільності на ринку праці;**
- створення систем навчання протягом усього життя і багатовимірні завдання зближення освітянських програм і систем у контексті програм TEMPUS/TACIS.**

1.2. Сутність, мета та принципи Болонського процесу. Основні тенденції його розвитку

Болонський процес (далі – БП) – це сукупність заходів європейських державних установ (рівня міністерств освіти), університетів, міждержавних та громадських організацій, що стосуються вищої освіти, спрямованих на досягнення цілей, сформульованих у Болонській декларації .

Існують 3 рівні застосування БП:

1. міжнародний,
2. національний,
3. інституційний.

На *міжнародному рівні* існує декілька видів співпраці й декілька структур, що розвивають БП. Серед структур, що наглядають за розвитком БП, можна зазначити такі:

1. Група з перевірки виконання БП (BFUG – Bologna follow-up group) складається із усіх країн-учасниць Європейської комісії, а також Ради Європи.
2. Асоціація європейських університетів (EUA – The European University Association).
3. Національні спілки студентів Європи (ESIB – The National Unions of Students in Europe).
4. Європейська асоціація закладів вищої освіти (EURASHE – European Association of Institutions in Higher Education).
5. Європейський центр вищої освіти UNESCO (UNESCO-CEPES – The European Centre for Higher Education).
6. Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти (ENQA – The European Association for Quality Assurance in Higher Education).
7. Освітня Міжнародна Пан-Європейська структура (EIPES – Educational International Pan-European Structure).
8. Союз конфедерацій промисловців та роботодавців Європи (UNICE) як консультативних членів.

На *міжнародному рівні*

До цього ж організовуються численні семінари по всій території Європи, що відбуваються під офіційним знаком «Болонські семінари». На них обговорюються різноманітні документи щодо БП, перепони на шляху його впровадження, можливості для співпраці. Оновлений календар подій можна знайти на веб-сайті Болонського Секретаріату у Бенелюксі (Benelux Bologna Secretariat). Результати Болонських семінарів та інших подій можна переглянути на веб-сайтах Болонья-Берген, Берлінської конференції міністрів та Болонського Секретаріату у Великобританії (UK Bologna Secretariat).

Кожні два роки організовуються Конференції міністрів, де збираються міністри, відповідальні за вищу освіту країн-учасниць, з метою оцінювання прогресу та встановлення принципів та пріоритетів наступного періоду.

На *національному рівні* здебільшого задіяний уряд, міністри, відповідальні за вищу освіту, ректори конференцій та університетських організацій, студентські спілки, а також, у деяких випадках, страхові агенції, роботодавці. Багато європейських країн вже змінило своє законодавство відповідно до цілей Болонського процесу.

На *інституційному рівні* задіяні заклади вищої освіти, факультети та відділення, студенти, викладацький склад та суспільні діячі. Пріоритети різняться залежно від країни та закладу.

Основні реформи, передбачені Болонським процесом:

1. Запровадження триступеневої системи вищої освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії).
2. Навчання впродовж життя, включаючи визнання попереднього навчання (формального та неформального), гнучкі графіки навчального процесу, полегшення доступу до вищої освіти.
3. Гарантія рівних можливостей в одержанні освіти і через освіту сприяння соціальному згуртуванню.
4. Сприяння зайнятості (вища освіта для одержання кращої роботи).
5. Запровадження і визнання спільних навчальних програм, а також спільних дипломів, що надаються університетами у партнерстві.
6. Мобільність у межах ЄС та поза його межами.
7. Визнання навчання і ступенів, одержаних в університетах інших країн та континентів.
8. Забезпечення якості освіти.

Стратегічною метою Болонського процесу є створення європейського простору вищої освіти (ЄПВО), конкурентоспроможного та привабливого як для самих європейців, так і для студентів з усіх куточків світу.

Європейський простір вищої освіти (ЄПВО) – це не єдина система вищої освіти, а об'єднання національних систем, що розвиваються відповідно до спільно погоджених принципів. ЄПВО сприяє узгодженню, сумісності, порівнянності та визнанню різноманітних систем вищої освіти. Він не вимагає уніфікації змісту, технологій навчання і забезпечення якості у вищих навчальних закладах.

Основними завданнями створення ЄПВО є такі:

- налагодження міжнародного співробітництва;
- усунення перепон та забезпечення широкого доступу до якісної вищої освіти, що базується на принципах демократії й незалежності університетів, їхньої наукової і дослідницької самостійності;
- активізація мобільності студентів та науково-педагогічних кадрів;
- підготовка молоді до активного життя в демократичному суспільстві, закладення основ для їхньої професійної кар'єри і особистого розвитку.

Сьогодні членство **ЄПВО** налічує **47** держав, а саме:

1999 рік - 29 країн: Австрія, Бельгія, Болгарія, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Словацька Республіка, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Сполучене Королівство

2001 рік - 33 країни: Хорватія, Кіпр, Ліхтенштейн, Туреччина

2003 рік - 40 країн: Албанія, Андорра, Боснія і Герцоговина, Ватикан, Російська Федерація, Сербія та колишня Югославська Республіка Македонія

2005 рік - 45 країн: Вірменія, Азербайджан, Грузія, Молдова, **Україна**

2007 рік – 46 країн: Чорногорія

2010 рік – 47 країн: Казахстан

Європейська Комісія є також повним членом ЄПВО

Етап (рік)	Назва	Основні домовленості
1-й етап (1999 рік)	Болонська декларація	Легкозрозумілі і порівнювані ступені Система кредитів (ECTS) Мобільність науковців Європейська кооперація у забезпеченні якості Європейський вимір вищої освіти
2-й етап (2001 рік)	Празьке комюніке	Навчання впродовж життя Додано соціальний вимір Залучення закладів вищої освіти і студентів Просування Європейського простору вищої освіти
3-й етап (2003 рік)	Берлінське комюніке	Забезпечення якості на інституційному, національному і європейському рівнях Включення докторського рівня як третього циклу Визнання ступенів і періодів навчання Додаток до диплома Європейська рамка кваліфікацій Посилення інтеграції освіти і наукових досліджень
4-й етап (2005 рік)	Бергенське комюніке	Посилення соціального виміру Стандарти і рекомендації із забезпечення якості Національна рамка кваліфікацій Присвоєння і визнання спільних ступенів Гнучкі траєкторії навчання у вищій освіті

5-й етап (2007 рік)	Лондонське комюніке	Створення Європейського реєстру забезпечення якості (EQAR) Стратегія покращання глобального виміру Болонського процесу Рішення створити національні плани дій з ефективним моніторингом соціального виміру
6-й етап (2009 рік)	Львівське комюніке	Соціальний вимір: рівний доступ і закінчення навчання Навчання впродовж життя Працевлаштування Студенто-центроване навчання і місія вищої освіти Освіта, наука (дослідження) та інновація Міжнародна відкритість Мобільність Збір даних Запровадження багатовимірних інструментів прозорості Збільшення фінансування на вищу освіту
7-й етап (2010 рік)	Будапештсько- Віденська Декларація	Декларація про створення європейського простору вищої освіти
8-й етап (2012 рік)	Бухарестське комюніке	Інвестиції у вищу освіту заради майбутнього Забезпечення якісної вищої освіти для всіх Покращення здатності до працевлаштування для задоволення потреб Європи Посилення мобільності для кращого навчання Покращення збору даних і прозорості на підтримку політичних цілей

Відтак, **ключовими елементами** на всіх етапах становлення Болонського процесу є **Європейська кредитно-трансферна система (ECTS)**, **національна рамка кваліфікацій**, **додаток до диплома**.

У більшості країн-учасниць Болонського процесу запровадження ECTS ґрунтується на законодавстві і нормативних положеннях. Країни-учасниці Болонського процесу і заклади вищої освіти зосередили увагу на актуальному запровадженні системи ECTS.

Обмежена кількість країн досягла того, що більшість закладів вищої освіти і програм використовують ECTS у її повному обсязі із кредитами, що ґрунтуються на результатах навчання та навчальному навантаженні.

У багатьох випадках результати навчання ще не є загальнозрозумілими, не досить широко використовуються, а навчальне навантаження є важким для розуміння при застосуванні на практиці

Додаток до диплома європейського зразка.

У вересні 2003 року в Бергені міністри домовилися, що Додаток буде повністю запроваджено у 2005 році.

Проте багато країн відстають у його запровадженні, що, здавалося, повинно бути простим і практичним заходом, хоча і таким, що потребує значних організаційних зусиль і фінансових затрат.

У країнах, де Додаток широко запроваджений, лише обмежена їх кількість вдалася до моніторингу того, як у дійсності він використовується закладами вищої освіти і роботодавцями. Іноді результати такої діяльності є неоднозначними, роботодавці, університети і випускники часто не одержують необхідної користі від зазначеного інструменту

Національна рамка кваліфікацій.

На сьогодні більшість країн розпочали процес розроблення національної рамки кваліфікацій. Англія, Шотландія і Данія закінчили процес у цілому, включаючи самосертифікацію її порівнянності із загальноєвропейською рамкою кваліфікацій і трансформацію програм у закладах вищої освіти.

Упровадження Болонського процесу у ЗВО України: проблеми та перспективи

Україна приєдналася до БП на Конференції міністрів європейських країн у травні 2005 року в Бергені. Як учасниця БП Україна повинна була вирішити ряд першорядних ключових завдань, що передбачають запровадження стандартів, рекомендацій та основних інструментів ЄПВО: національної рамки кваліфікацій, інноваційної Європейської кредитно-трансферної системи, додатка до диплома європейського зразка.

Після приєднання України до БП у системі вищої освіти зроблено такі важливі кроки із реалізації його положень:

- запроваджено «Програму дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки на 2004 –2005 роки»;**
- створено Міжвідомчу комісію із запровадження положень БП у систему вищої освіти та Національну групу промоутерів БП (National Team of Bologna Promoters (NTBP) (2006 р.);**
- Всеукраїнська студентська рада при Міністерстві освіти і науки України стала кандидатом у члени Національних спілок студентів Європи (The National Union of Students in Europe (ESIB) (2006 р.);**

Упровадження Болонського процесу у ВНЗ України: проблеми та перспективи

22

- запроваджено пілотну європейську кредитно-трансферну систему (ECTS) у вищих навчальних закладах України III-IV рівнів акредитації (2006-07 н. р.);
- підготовлено «Національний звіт – 2005 – 2007» до Лондонської конференції міністрів європейських країн (травень 2007 року).

За результатами Конференції міністрів європейських держав у Лондоні у системі вищої освіти України здійснено ряд кроків із реалізації положень Болонського процесу:

- затверджено «План дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року»
- підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» із урахуванням стандартів і рекомендацій Болонського процесу;
- Україна стала повноправним урядовим членом Європейського реєстру забезпечення якості (EQAR) (квітень 2008 року);
- запроваджено систему ранжування вищих навчальних закладів відповідно до Берлінських принципів;
- Українська асоціація студентського самоврядування стала членом Європейського студентського союзу ESU (European Student's Union) (грудень 2007 року);
- створено робочу групу Міністерства освіти і науки України із розроблення національної рамки кваліфікацій системи вищої освіти;
- підготовлено «Національний звіт – 2007 – 2009» до конференції міністрів європейських країн у Льовені (квітень 2009 року).

Упровадження Болонського процесу у ЗВО України: проблеми та перспективи

- створено робочу групу Міністерства освіти і науки України із розроблення національної рамки кваліфікацій системи вищої освіти;
- підготовлено «Національний звіт – 2007 – 2009» до конференції міністрів європейських країн у Льовені (квітень 2009 року);
- прийнято закон «Про вищу освіту» (2014 рік);
- запроваджено новий перелік спеціальностей (постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»);
- прийнято закон «Про освіту» (2017 рік);
- Прийнято закон «Про фахову передвищу освіту» (2019 рік).

Інтеграція системи вищої освіти України в ЄПВО сприятиме:

- забезпеченню якості вищої освіти;
- визнанню періодів і термінів підготовки в ЄПВО та інших регіонах світу;
- мобільності студентів, викладачів, наукових працівників;
- забезпеченню справедливого доступу до вищої освіти;
- зміцненню позицій українських університетів на національному, європейському та світовому ринку праці й ринку освітніх послуг.

Україні важче, ніж будь-якій іншій країні, яка не має таких глибинних традицій у галузі фундаментальної природничої й інженерної освіти, приєднатися до багатьох загальноєвропейських рішень, нівелюючи власні багатовікові напрацювання у цій галузі.

Україні потрібно досягти гармонійного поєднання європейських нововведень і кращих вітчизняних традицій.

За останні роки у сфері вищої освіти України накопичилися **проблеми, вирішення яких залишається на порядку денному:**

- **Загрозлива тенденція до погіршення якості вищої освіти.**
- **Збільшення розриву зв'язків між освітянами і роботодавцями, між сферою освіти і ринком праці.**
- **Нехтування передовими науковими дослідженнями у закладах освіти, які є основою університетської підготовки.**
- **Неадекватно до потреб суспільства і ринку праці вирішується доля технікумів і коледжів, оскільки їхня кількість у державі у чотири рази більша, ніж ЗВО III та IV рівнів акредитації, у 2019 р. прийнято закон «Про фахову передвищу освіту»**
- **Університети України не беруть на себе роль методологічних центрів, новаторів, піонерів суспільних перетворень, за якими повинна йти країна. Рівень автономії ЗВО у цих питаннях значно нижчий за середньоєвропейський.**

Ці та інші перешкоди погіршують розпізнавання нашої системи вищої освіти зовнішнім світом, підсилюють ізоляціоністські тенденції, погіршують мобільність наших студентів, викладачів та науковців у межах європейського освітнього простору і ринку праці.

Європейська вища школа пройшла майже піввіковий шлях до прийняття Болонської декларації. Формування Європейського простору вищої освіти, зближення його цілей, стандартів, моделей стали адекватною відповіддю вищої школи на зростаючу конкуренцію у світі, особливо з боку США та Канади.

Болонський процес – це сукупність заходів європейських державних установ (рівня міністерств освіти), університетів, міждержавних та громадських організацій, що мають відношення до вищої освіти, спрямованих на досягнення цілей, сформульованих у Болонській декларації

Існує декілька рівнів застосування БП: міжнародний, національний, інституційний.

Стратегічною метою Болонського процесу є створення Європейського простору вищої освіти (далі – ЄПВО), конкурентоспроможного та привабливого як для самих європейців, так і для студентів з усіх куточків світу.

Україна приєдналася до БП на Конференції міністрів європейських країн у травні 2005 року в Бергені. Як учасниця БП Україна повинна вирішувати ряд першорядних ключових завдань, що передбачають запровадження стандартів, рекомендацій та основних інструментів ЄПВО: **національної рамки кваліфікацій**, інноваційної Європейської кредитно - трансферної системи, додатка до диплома європейського зразка.

Тема 2. Нормативно-правові та організаційні засади вищої освіти України

- **Нормативно-правова база вищої освіти України**
- **Інституції у системі вищої освіти України**
- **Європейська система трансферу кредитів ECTS**

Ключові терміни:

система стандартів вищої освіти, заклад вищої освіти, Європейська система трансферу кредитів, кредит ECTS.

Нормативно-правова база вищої освіти України

Україна визнає освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку суспільства. Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, взаємоповаги між націями і народами (Закон України «Про освіту»).

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових та фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення господарства кваліфікованими фахівцями.

Законодавство України у **галузі освіти** ґрунтується на нормах та правилах, що проголошуються Конституцією України і регулюється такими законодавчими актами:

- Законом України «Про освіту» № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року
- Законом України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014;
- Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [№ 2148-VIII від 03.10.2017](#);
- Законом України «Про фахову передвищу освіту» №2745-VIII від 06.06.2019;
- Законом України «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» № 1273-XIV від 03.12.1999

Система вищої освіти країни діє також і у рамках міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

Статтею 2 Закону України «Про освіту» визначено завдання законодавства України в галузі освіти: регулювання суспільних відносин у галузі навчання, виховання, професійної, наукової, загальнокультурної підготовки громадян України.

Громадяни України мають право на безкоштовну освіту в усіх державних навчальних закладах незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду й характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин (ст. 3 п. 1 Закону України «Про освіту»). Так, Конституція України закріплює право громадян на безоплатне здобуття вищої освіти в державних і комунальних закладах вищої освіти (далі – ЗВО) на конкурсній основі (ст. 53 Конституції України).

Це право забезпечується:

- розгалуженою мережею навчальних закладів, заснованих на державній та інших формах власності, наукових установ, закладів післядипломної освіти;
- відкритим характером навчальних закладів, створенням умов для вибору профілю навчання і виховання відповідно до здібностей, інтересів громадянина;
- різними формами навчання.

Стаття 9. **Форми здобуття освіти**

1. Особа має право здобувати освіту в різних формах або поєднуючи їх.

Основними формами здобуття освіти є:

- інституційна** (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева);
- індивідуальна** (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві);
- дуальна.**

2. Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі.

3. Заочна форма здобуття освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньою програмою у проміжку між ними.

4. Дистанційна форма здобуття освіти - це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

5. Мережева форма здобуття освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

- 6. Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, за яким освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюються відповідно до законодавства.**
- 7. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти - це спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками для здобуття формальної (дошкільної, повної загальної середньої) та/або неформальної освіти. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки. Оцінювання результатів навчання та присудження освітніх кваліфікацій здійснюються відповідно до законодавства.**
- 8. Педагогічний патронаж - це спосіб організації освітнього процесу педагогічними працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших причин, визначених законодавством, зокрема з метою забезпечення доступності здобуття освіти, потребує такої форми.**
- 9. Здобуття освіти на робочому місці - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою (як правило, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти) відбувається на виробництві шляхом практичного навчання, участі у виконанні трудових обов'язків і завдань під керівництвом фахівців-практиків, залучених до освітнього процесу.**

10. Дуальна форма здобуття освіти - це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору.

Іноземці, особи без громадянства здобувають освіту в навчальних закладах України відповідно до чинного законодавства та міжнародних договорів.

Питання надання якісної освіти є центральним у системі вищої освіти України в контексті світових тенденцій.

якість вищої освіти - відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

якість освітньої діяльності - рівень організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Розділ V ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 16. Система забезпечення якості вищої освіти

1. Система забезпечення якості вищої освіти в Україні складається із:

1) системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);

2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти;

3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

2. Система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;**
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;**
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;**
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;**
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;**
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;**
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;**
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;**

9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Система **зовнішнього забезпечення** якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) забезпечення ефективності процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти;
- 2) забезпечення наявності системи проведення процедур зовнішнього забезпечення якості;
- 3) забезпечення наявності оприлюднених критеріїв прийняття рішень відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти;
- 4) налагодження доступного і зрозумілого звітування;
- 5) проведення періодичних перевірок діяльності систем забезпечення якості та механізмів роботи з отриманими рекомендаціями;
- 6) інших процедур і заходів.

Система забезпечення якості діяльності **Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти** і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) забезпечення наявності та ефективності процесів і процедур зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 2) забезпечення наявності достатніх і збалансованих ресурсів для здійснення процесів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 3) забезпечення незалежності у діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти;
- 4) підзвітність;
- 5) інших процедур і заходів.

Стаття 23. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти

- 1. Незалежна установа оцінювання та забезпечення якості вищої освіти - це недержавна організація (установа, агенція, бюро тощо), акредитована Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, що здійснює оцінювання освітньої програми, результатів навчання та/або закладів вищої освіти (їхніх структурних підрозділів) з метою вироблення рекомендацій і надання допомоги закладам вищої освіти в організації системи забезпечення якості вищої освіти та внесення пропозицій Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти щодо акредитації освітньої програми.**
- 2. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти можуть співпрацювати з Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти, зокрема, з метою запровадження європейських стандартів і рекомендацій щодо підвищення якості вищої освіти в Україні.**
- 3. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти можуть видавати закладам вищої освіти власні сертифікати про оцінку освітньої програми та/або систем забезпечення якості вищої освіти.**
- 4. Участь закладу вищої освіти у проведенні процедури оцінювання освітньої програми незалежною установою оцінювання та забезпечення якості вищої освіти є добровільною.**

Орган з сертифікації
TÜV SÜD Management Service GmbH
засвідчує, що підприємство

Одеська національна академія харчових технологій (ОНАХТ)

вул. Канатна 112
65039 Одеса
Україна

у наступних галузях:

**Здійснення освітньої діяльності,
наукової і науково-технічної діяльності,
підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів**

впровадило та використовує систему менеджменту якості.

Аудит, номер звіту 707030281
підтверджує, що вимоги

ISO 9001:2015

ВИКОНАНІ

Сертифікат чинний з 31.05.2017 р. до 25.05.2020 р.
Реєстраційний номер сертифікату: 12 100 48036 TMS

Ms. Menge

Product Compliance Management
M. Michalek, 31.05.2017 p.

На вирішення питання якості освіти спрямоване створення стандартів вищої освіти, яка регламентує положення оцінювання якості вищої освіти та професійної підготовки фахівців, а також якості освітньої діяльності ЗВО відповідно до їх типів, рівнів акредитації та форм навчання.

Необхідно розрізняти сутність таких понять, як стандарт освітньої діяльності та стандарт вищої освіти.

Стаття 9. Стандарти освітньої діяльності

1. Стандарт освітньої діяльності - це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти і наукової установи.

2. Стандарти освітньої діяльності розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності з урахуванням необхідності створення умов для осіб з особливими освітніми потребами та є обов'язковими до виконання всіма закладами вищої освіти незалежно від форми власності та підпорядкування, а також науковими установами, що забезпечують підготовку докторів філософії та докторів наук.

3. Стандарти освітньої діяльності розробляються та затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Стаття 10. Стандарти вищої освіти

- 1. Стандарт вищої освіти** - це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.
- 2. Стандарти вищої освіти** розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ).
- 3. Стандарт вищої освіти** визначає такі вимоги до освітньої програми:
 - 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;**
 - 2) перелік компетентностей випускника;**
 - 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;**
 - 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;**
 - 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;**
 - 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).**

4. Заклад вищої освіти на підставі відповідної освітньої програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

На основі навчального плану у визначеному закладом вищої освіти порядку розробляються та затверджуються індивідуальні навчальні плани студентів, що мають містити, у тому числі, обрані здобувачами вищої освіти навчальні дисципліни.

5. Заклад вищої освіти у межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати спеціалізації, перелік яких визначається закладом вищої освіти.

6. Стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти, і галузевих об'єднань організацій роботодавців та затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Систему вищої освіти становлять:

- 1) заклади вищої освіти всіх форм власності;**
- 2) рівні та ступені (кваліфікації) вищої освіти;**
- 3) галузі знань і спеціальності;**
- 4) освітні та наукові програми;**
- 5) стандарти освітньої діяльності та стандарти вищої освіти;**
- 6) органи, що здійснюють управління у сфері вищої освіти;**
- 7) учасники освітнього процесу.**

Стаття 5. Рівні та ступені вищої освіти

1. Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми чи науковими програмами на таких рівнях вищої освіти:

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
- перший (бакалаврський) рівень;
- другий (магістерський) рівень;
- третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень;
- науковий рівень.

Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти відповідає **шостому** рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою загальнокультурної та професійно орієнтованої підготовки, спеціальних умінь і знань, а також певного досвіду їх практичного застосування з метою виконання типових завдань, що передбачені для первинних посад у відповідній галузі професійної діяльності.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає **сьомому** рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає **восьмому** рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень вищої освіти відповідає **дев'ятому** рівню Національної рамки кваліфікацій.

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Освітньо-творчий рівень вищої освіти передбачає оволодіння методологією мистецької та мистецько-педагогічної діяльності, здійснення самостійного творчого мистецького проекту, здобуття практичних навичок продукування нових ідей і розв'язання теоретичних та практичних проблем у творчій мистецькій сфері.

Науковий рівень вищої освіти відповідає **десятому** рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має загальнонаціональне або світове значення.

2. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти:

- 1) молодший бакалавр;
- 2) бакалавр;
- 3) магістр;
- 4) доктор філософії/доктор мистецтва;
- 5) доктор наук.

3. **Молодший бакалавр** - це освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньої-професійної програми, обсяг якої становить 120 - 150 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня молодшого бакалавра на основі ступеня молодшого спеціаліста визначається закладом освіти.

Особа має право здобувати ступінь молодшого бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

4. **Бакалавр** - це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180 - 240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра або молодшого спеціаліста визначається закладом вищої освіти.

Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

5. Магістр - це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90 - 120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми - 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра.

Наукові установи Національної академії наук України та національних галузевих академій наук можуть здійснювати підготовку магістрів за власною освітньо-науковою програмою згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність. Наукові установи можуть також здійснювати підготовку магістрів за освітньо-науковою програмою, узгодженою з закладом вищої освіти. У такому разі наукова складова такої програми здійснюється у науковій установі, а освітня складова - у закладі вищої освіти.

6. Доктор філософії - це освітній і водночас **перший науковий ступінь**, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі (ад'юнктурі). Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30 - 60 кредитів ЄКТС.

Ступінь доктора наук присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти чи наукової установи за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

1. Атестація - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, у тому числі під час захисту дисертації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

2. Атестація осіб, які здобувають ступінь молодшого бакалавра, **бакалавра чи магістра, здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою закладу вищої освіти (наукової установи).**

Заклад вищої освіти на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.

Атестація осіб, які здобувають ступінь магістра, може здійснюватися у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями та в порядку, визначеними Кабінетом Міністрів України.

3. Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Європейська система трансферту кредитів (ECTS) є кредитною системою вищої освіти, що використовується в Європейському просторі вищої освіти, включаючи усі країни, що входять до Болонського процесу. У 2005 р. Україна впровадила кредитно-модульну систему організації навчального процесу (Наказ МОНУ № 774 від 30.12.2005 р.), у 2009 р. – Європейську кредитно-трансферну систему (Наказ МОНУ № 943 від 16.10.2009 р.).

У Законі України «Про вищу освіту» пропонується дещо інше формулювання терміна, а саме «Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система». Отже, європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ECTS) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ECTS.

Впровадження кредитної системи полегшує академічні контакти з іноземними університетами, зокрема дозволяє зараховувати зароблені в іншому ВНЗ кредити в загальній сумі кредитів для одержання диплома.

Центральним поняттям Європейської системи трансферту кредитів є кредит ECTS (навчальний, заліковий кредит) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту становить 30 годин [5].

Кредити дають можливість кількісно охарактеризувати кожну навчальну дисципліну так, щоб закінчений академічний рік визначався певною сумою за академічні курси. Так, у рамках ECTS навантаження одного академічного року дорівнює 60 кредитам [2].

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 384 від 29.03.2012 р. «Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації» оцінювання навчальних досягнень студента з дисципліни здійснюється за шкалою R від 0 до 100 балів.

У таблиці 3.2 наведено співвідношення між оцінками ECTS-шкали, чотирибальною національною шкалою та рейтинговими балами, яких додержуються під час оцінювання знань та умінь студентів.

ECTS гарантує прозорість процесу навчання, сприяє полегшенню визнання навчальних досягнень студентів закладами через використання загальнозатвердженої системи оцінювання (кредити і оцінки)

Оцінка за національною шкалою / Nationalgrade	Шкала ECTS / ECTS grades	Рівень досягнень, % / Scores, %
Національна диференційована шкала		
Відмінно / Excellent	A	88 – 100
Добре / Good	B	81 – 87
	C	74 – 80
Задовільно / Satisfactory	D	68 – 73
	E	60 – 67
Незадовільно / Fail	FX	40 – 59
	F	0 – 39
Національна недиференційована шкала		
Зараховано / Passed	-	60-100
Не зараховано / Fail	-	0-59

Оцінка ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання
A	Відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
B	Добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу. Застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
C		Студент вміє зіставляти, узагальнювати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок

Оцінка ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання
D	Задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
E		Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

Тема 3. Університетська освіта у міжнародному контексті

- 3.1. Сучасні тенденції міжнародної співпраці у галузі освіти**
- 3.2. Академічна мобільність студентів та викладачів як фактор інтеграції ЗВО у міжнародний освітній простір**
- 3.3. Термінологічна система у сфері академічної мобільності**

Ключові терміни:

академічна мобільність, грант, стипендія, аплікаційна форма.

Дванадцятого серпня 2015 року Кабінет Міністрів України затвердив постанову [№579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»](#).

Ключовими аспектами нового положення є надання права на участь у програмах академічної мобільності усім учасникам освітнього процесу; чітке визначення видів та форм академічної мобільності; закріплення принципу перезарахування отриманих кредитів на основі Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), зокрема шляхом порівняння змісту навчальних програм, а не назв курсів; збереження місця навчання та стипендії для студентів та місця роботи для працівників ВНЗ, котрі беруть участь у програмах академічної мобільності.

Порядок здійснення академічної мобільності усіма учасниками освітнього процесу є важливим кроком у процесі імплементації Закону України “[Про вищу освіту](#)” та створення дієвого інструментарію для інтернаціоналізації українських вищих навчальних закладів.

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ

КРОК ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Українські студенти та освітяни
отримали такі ж самі права

на академічну мобільність,
як і їхні колеги у Європі

Академічна мобільність – можливість навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами, без відрахування чи звільнення з основного місця навчання чи роботи.

Згідно до Закону України «Про вищу освіту»

ПЕРЕВАГИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

СТУДЕНТИ

- культурний діалог
- розширення кругозору
- набуття нових унікальних професійних навичок
- удосконалення навичок володіння іноземними мовами

Підвищення конкурентоспроможності
на внутрішньому та міжнародному
ринку праці

ВИКЛАДАЧІ ТА НАУКОВЦІ

- підвищення кваліфікації в контексті глобальних трендів розвитку науки
- залучення до кращих світових практик
- професійний діалог
- підвищення конкурентоспроможності на ринку праці

Підвищення конкурентоспроможності
на внутрішньому та міжнародному
ринку праці

ОСВІТА В УКРАЇНІ

- Підвищення якості освіти та науки у відповідності з міжнародними освітніми стандартами
- Підвищення рівня освіченості населення

- Залучення в контекст загальносвітових трендів розвитку
- Збільшення інтелектуального потенціалу країни

ЯК БУЛО

ЯК СТАЛО

Академічно мобільні
ЛИШЕ студенти

Академічно мобільні
ВСІ учасники освітнього
процесу:

- науковці (працюючі у ВНЗ та наукових установах)
- студенти (бакалаврат та магістратура)
- здобувачі ступенів доктора філософії та доктора наук

Навчання в Україні АБО
за кордоном

Навчання в Україні ТА
за кордоном

➤ Навчання за кордоном не було складовою частиною навчання в українському ВНЗ. Оцінки, отримані за кордоном, в українських ВНЗ нікого не цікавили

➤ Навчання за кордоном студента стало складовою частиною програми навчання в українському ВНЗ. Оцінки, отримані за кордоном, враховуються в Україні (гідно до ЄКТС)

➤ Під час навчання за кордоном студент мав або взяти академічну відпустку по місцю постійного навчання в Україні, або узгодити з українським ВНЗ індивідуальний план навчання

➤ Немає потреби брати академічну відпустку чи узгоджувати індивідуальний план навчання. За студентом зберігається місце постійного навчання в Україні

НАЗВА важливіша
за зміст

ЗМІСТ важливіший за
назву

➤ Перезарахування прослуханих предметів відбувалося не за змістом програм дисципліни, а за назвою

➤ Перезарахування прослуханих предметів відбуватиметься виключно за змістом програм цих дисциплін

Відсутні соціальні
гарантії

Соціальні
гарантії

➤ Стипендія під час навчання за кордоном студентам в українських ВНЗ не виплачувалась

➤ Збереження місця навчання/роботи на час навчання за кордоном

➤ ВНЗ не мав права укладати угоду з врегулювання умов академічної мобільності

➤ Виплати стипендій/заробітних план на час навчання/стажування за кордоном

➤ Право врегулювати інші умови академічної мобільності в окремій угоді між ВНЗ з одного боку та студентами/викладачами з іншого

Цілі, завдання і правила мобільності визначаються Болонською декларацією

Результати навчання визнаються на основі Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) та зараховуються до програм навчання в Україні

Види мобільності відповідають термінології і практиці Європейського Простору Вищої Освіти

Результати навчання визнаються шляхом порівняння змісту навчальних програм, а не дослівного порівняння назв курсів

МОБІЛЬНІСТЬ

Міністерство Освіти
і Науки України

UKRAINE REFORMS
Communications Taskforce

1. Це Положення встановлює порядок організації програм академічної мобільності для учасників освітнього процесу вітчизняних вищих навчальних закладів (наукових установ) (далі — вітчизняні учасники освітнього процесу) на території України чи поза її межами та учасників освітнього процесу іноземних вищих навчальних закладів (наукових установ) (далі — іноземні учасники освітнього процесу) на території України.
2. Цілі, завдання та загальні правила забезпечення і реалізації права на академічну мобільність повинні відповідати основним принципам Спільної декларації міністрів освіти Європи “Європейський простір у сфері вищої освіти”, вчиненої у м. Болоньї 19 червня 1999 р. (Болонська декларація).
3. Вітчизняні учасники освітнього процесу і вищі навчальні заклади (наукові установи) та іноземні учасники освітнього процесу і навчальні заклади (наукові установи), що беруть участь у програмах академічної мобільності, є учасниками академічної мобільності.

4. Право на академічну мобільність може бути реалізоване на підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, договорів про співробітництво між вітчизняними вищими навчальними закладами (науковими установами) або їх основними структурними підрозділами, між вітчизняними та іноземними вищими навчальними закладами (науковими установами) та їх основними структурними підрозділами (далі — вищі навчальні заклади (наукові установи) — партнери), а також може бути реалізоване вітчизняним учасником освітнього процесу з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією вітчизняного вищого навчального закладу (наукової установи), в якому він постійно навчається або працює, на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів

5. За місцем реалізації права на академічну мобільність вона поділяється на:

- **внутрішню академічну мобільність** — академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах (наукових установах) — партнерах в межах України;
- **міжнародну академічну мобільність** — академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах (наукових установах) — партнерах поза межами України, а також іноземними учасниками освітнього процесу у вітчизняних вищих навчальних закладах (наукових установах).

Основними видами академічної мобільності є:

- **ступенева** мобільність — навчання у вищому навчальному закладі, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документом (документами) про вищу освіту або про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше вищих навчальних закладів;
- **кредитна** мобільність — навчання у вищому навчальному закладі, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та/або відповідних компетентностей, результатів навчання (без здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи), що будуть визнані у вищому навчальному закладі постійного місця навчання вітчизняного чи іноземного учасника освітнього процесу. При цьому загальний період навчання для таких учасників за програмами кредитної мобільності залишається незмінним

6. Навчання вітчизняних та іноземних учасників освітнього процесу за узгодженими між вищими навчальними закладами (науковими установами) — партнерами освітніми програмами, що включають програми академічної мобільності, може передбачати отримання випускниками документа про вищу освіту вищого навчального закладу (наукової установи) — партнера, а також спільних або подвійних документів про вищу освіту вищих навчальних закладів (наукових установ) — партнерів.

7. Формами академічної мобільності для учасників освітнього процесу, що здобувають освітні ступені молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та доктора філософії у вітчизняних вищих навчальних закладах, є:

- навчання за програмами академічної мобільності;
- мовне стажування;
- наукове стажування.

8. Формами академічної мобільності для осіб, що здобувають наукову ступінь доктора наук, науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу, є:

- участь у спільних проектах;
- викладання;
- наукове дослідження;
- наукове стажування;
- підвищення кваліфікації.

9. Учасники освітнього процесу, які є здобувачами вищої освіти в межах програм внутрішньої мобільності, зараховуються до вищих навчальних закладів (наукових установ) — партнерів в Україні як такі, що тимчасово допущені до освітнього процесу і мають права та обов'язки здобувачів вищої освіти вітчизняного вищого навчального закладу (наукової установи).

10. За домовленістю між учасниками академічної мобільності:

- здійснюється відбір учасників освітнього процесу для участі в програмах академічної мобільності;**
- регламентуються перелік вимог та документів, необхідних для підтвердження участі в програмі академічної мобільності, процедура і строк їх подання;**
- визначаються етапи, фінансові умови, види та форми академічної мобільності, тривалість і зміст навчання та стажування у вищих навчальних закладах (наукових установах) — партнерах;**
- визначаються умови визнання результатів навчання, стажування або проведення наукових досліджень та звітування науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників.**

11. За здобувачами вищої освіти на період навчання в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) — партнері на території України чи поза її межами зберігаються відповідно до укладеного договору про академічну мобільність **місце навчання та виплата стипендії** згідно із законодавством протягом навчання, стажування чи провадження наукової діяльності в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) — партнері на території України чи поза її межами, якщо стипендія не передбачена умовами академічної мобільності.

12. Особи, що уклали договори про навчання за програмою академічної мобільності, не відраховуються із складу здобувачів вищої освіти на період реалізації права на академічну мобільність та обліковуються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

13. Здобувач вищої освіти, крім вивчення у вищому навчальному закладі — партнері обов'язкових навчальних дисциплін, має право самостійного вибору додаткових навчальних дисциплін за погодженням з вищим навчальним закладом, що направив його на навчання.

14. Іноземні здобувачі вищої освіти, що реалізують право на академічну мобільність в рамках договорів про співробітництво між вітчизняними та іноземними вищими навчальними закладами (науковими установами) — партнерами, можуть бути зараховані на навчання до вітчизняних вищих навчальних закладів:

- **за рахунок коштів міжнародних програм та організацій;**
- **за рахунок власних надходжень вищих навчальних закладів;**
- **за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб;**
- **на умовах безоплатного навчання у разі взаємного обміну здобувачами вищої освіти, в тому числі за спільними освітніми програмами, які передбачають отримання спільного або подвійного документа (документів) про вищу освіту на умовах безоплатного навчання у разі міжнародного обміну здобувачами вищої освіти, якщо кількість таких іноземних здобувачів вищої освіти не перевищує кількість вітчизняних здобувачів вищої освіти, які навчаються в іноземному вищому навчальному закладі — партнері в межах програм академічної мобільності відповідно до укладених між вищими навчальними закладами договорів про міжнародну академічну мобільність.**

15. Науково-педагогічні, наукові, педагогічні працівники вищих навчальних закладів (наукових установ) усіх форм власності можуть реалізувати право на академічну мобільність для провадження професійної діяльності відповідно до укладеного договору про участь у програмі академічної мобільності. При цьому за зазначеними працівниками зберігається основне місце роботи у вітчизняному вищому навчальному закладі (науковій установі) до одного року. Оплата праці відповідно до законодавства за основним місцем роботи зберігається на строк до шести місяців, якщо вона не передбачена програмою академічної мобільності.

16. Іноземні наукові, педагогічні працівники вищих навчальних закладів (наукових установ), які залучені до провадження освітньої та наукової діяльності, під час перебування у вітчизняному вищому навчальному закладі (науковій установі) — партнері мають усі права та обов'язки його працівників.

Умови приїзду провідних іноземних науковців та діячів освіти на запрошення вітчизняних вищих навчальних закладів (наукових установ) та їх перебування в Україні можуть визначатися додатковими договорами, укладеними між вітчизняним вищим навчальним закладом (науковою установою) та запрошеною особою.

16. Визнання результатів навчання здійснюється на основі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи.

Порівняння обсягу навчального навантаження під час здобуття вищої освіти в межах програми академічної мобільності повинне ґрунтуватися на зіставленні результатів навчання, яких було досягнуто здобувачем вищої освіти у вищому навчальному закладі — партнері, та результатів навчання, запланованих освітньою програмою вищого навчального закладу, в якому здобувач навчається на постійній основі.

Якщо здобувач вищої освіти під час перебування у вищому навчальному закладі (науковій установі) — партнері, на базі якого реалізується право на академічну мобільність, не виконав програму навчання, то після повернення до вищого навчального закладу (наукової установи), в якому він навчається на постійній основі, йому може бути запропоновано індивідуальний графік ліквідації академічної заборгованості або повторний курс навчання за рахунок коштів фізичних чи юридичних осіб.

Джерелами інформації про розпочаті конкурси для участі у програмах міжнародної співпраці (грантах, стипендіальних програмах, стажуванні тощо), про перелік пріоритетних напрямків міжнародної співпраці для представників вітчизняних ВНЗ є численні інформаційні портали та спеціалізовані сайти.

Назва джерела	Адреса сайта
Інформаційний ресурс UNISTUDY	http://unistudy.org.ua
Соціальна мережа науковці «Scientific Social Community»	http://www.science-community.org
Освітній портал	http://www.osvita.org.ua/
Education.UA	http://education.ua
Інформаційний Інтернет-канал NT-Inform	http://www.rsci.ru
Національний Темпус-офіс в Україні	http://www.tempus.org.ua/
Бюро «Євроосвіта в Україні»	http://euroosvita.osp-ua.info

Термінологічна система у сфері академічної мобільності

Академічна мобільність студентів як галузь діяльності суспільства має свою специфічну термінологічну систему. Сформовано перелік основних термінів, що розкривають сутність та особливості академічної мобільності студентів. Вищі навчальні заклади-партнери – освітні установи, що уклали між собою угоду про співробітництво.

Грант (англ. Grant):

- кошти, передані дарувальником (фондом, корпорацією, урядовим закладом або приватною особою) некомерційній організації або приватній особі для виконання конкретної роботи на безоплатній основі;
- цільова фінансова дотація, що надається вченим на проведення наукових досліджень.

На відміну від позики **грант не потрібно повертати**. Гранти є одним з основних способів фінансування освітніх та наукових проектів. Як правило, грантові кошти покривають витрати на придбання апаратури, трансферні витрати, оплату публікації статей, оплату навчальних програм тощо. Умова одержання грантових коштів – позитивна рецензія на заявку.

Заявка, аплікаційна форма (англ. Application form) – офіційне письмове звернення апліканта до донора, направлене на виділення коштів, участь у конкурсі тощо, містить відомості про учасника та його кваліфікацію, характер та актуальність програми, передбачуваний план її здійснення, бюджет, можливості учасника щодо реалізації програми. Однак на відміну від бізнес-плану заявка пишеться, щоб отримати кошти на некомерційний проект, тобто на справу, що свідомо не принесе прибутку.

Донор (грантодавець, спонсор) – приватна особа або організація, що розглядає заявки на грант, освітні програми та надає їх.

Заявник, аплікант (англ. Applicant) – приватна особа або організація, що подає заявку на грант, участь в освітній програмі.

Кінцевий термін подачі, дедлайн (англ. Deadline) – крайній термін (дата та/або час), до якого повинне бути виконане завдання.

Стипендія (англ. Scholarship) – грошова допомога, що видається регулярно (як правило, щомісяця), людям, які навчаються на денних відділеннях (факультетах) спеціальних навчальних закладів і курсів різного типу, особам, що проходять навчання із відривом від виробництва, готуються до наукової праці в системах аспірантури (а також до захисту докторської дисертації), навчання за кордоном, стажування і підвищення кваліфікації.

Для участі у програмах академічної мобільності студентів, як правило, необхідно засвідчувати рівень володіння іноземною мовою і/або рівень фахової підготовки. У додатку наведено найбільш поширені тестові системи.

Тестова система	Сутність
DELE (Diploma de Espanol como Lengua Extranjera)	Тест з іспанської мови як іноземної
GRE (Graduate Record Examination)	Тест для вступників в аспірантуру та (для деяких університетів) магістратуру. Складається з двох частин: загального тесту та тесту за фахом
IELTS (International English Language Testing System)	Міжнародна тестова система з англійської мови. Перевіряє володіння кандидата всіма мовними навичками: сприйняттям на слух (Listening), читанням (Reading), письмовим (Writing) та усним мовленням (Speaking)
LSAT (The Law School Admissions Test)	Вступний тест до юридичної школи – стандартизований тест, здача якого обов'язкова для вступу до юридичної школи США та Канади, які є членами Приймальної ради юридичних шкіл
TOEFL (Test of English as a Foreign Language)	Тест з англійської як іноземної. Це іспит специфічний. По-перше, це екзамен з "американської" англійської з усіма лексичними та граматичними нюансами. По-друге, іспит має дворічний строк придатності. По-третє, TOEFL не можна «завалити», оскільки це швидше не іспит, а атестація, що проставляється в балах.
TSE (Test of Spoken English)	Тест із розмовної англійської. Проводиться разом із TOEFL, але не кожного разу
TWE (Test of Written English)	Тест із письмової англійської, проводиться разом з іспитом TOEFL. Пропонується написати маленький твір на задану тему. Однак можна відмовитися від цього тесту, якщо

Висновки

1. Міжнародна співпраця, академічна мобільність студентів, участь у міжнародних освітніх програмах та проектах є пріоритетом розвитку освіти сьогодення. Кількість академічно-мобільних студентів невпинно зростає по всьому світу: експерти прогнозують стрімке **зростання їх кількості і в майбутньому**.
2. Ключову роль у розвитку та впровадженні програм міжнародної співпраці у галузі освіти відіграють організації локально-національного рівня, що пропонують широкий спектр програм навчання і стажування.
3. МОН України впроваджено програму конкурсних відборів на фінансування навчання або стажування у провідних ВНЗ світу для українських студентів, аспірантів та науково-педагогічних співробітників.
4. Джерелами інформації про розпочаті конкурси для участі у програмах міжнародної співпраці, про перелік пріоритетних напрямків міжнародної співпраці для представників вітчизняних ВНЗ є численні інформаційні портали та спеціалізовані сайти.
5. Академічна мобільність студентів – участь студентів у навчальному процесі вищого навчального закладу (в Україні або за кордоном), проходження навчальної або виробничої практики, проведення наукових досліджень з можливістю перезарахування в установленому порядку освоєних навчальних дисциплін, практик тощо.

- 6. За способом організації академічна мобільність поділяється на такі види: організована та індивідуальна.**
- 7. За географічною приналежністю академічна мобільність поділяється на види: зовнішня та внутрішня.**
- 8. Відповідно до мети академічна мобільність поділяється на такі види: горизонтальна та вертикальна.**
- 9. За організаційною формою реалізації академічна мобільність поділяється на такі види: короткострокове навчання студентів, «Включений семестр», «Паралельне навчання», «Подвійний диплом», «Спільний ступінь», літні академії та школи, навчальна практика (стажування), виробнича практика.**
- 10. Для участі у програмах академічної мобільності студентів, як правило, необхідно засвідчувати рівень володіння іноземною мовою і/або рівень фахової підготовки**

Запитання для самоперевірки

Наведіть відомі вам джерела інформації про конкурси для участі у програмах міжнародної співпраці.

Які існують види академічної мобільності за географічною належністю?

Які існують види академічної мобільності за метою реалізації?

Які існують види академічної мобільності за організаційною формою?

Що таке «дедлайн»?

З якою метою застосовується аплікаційна форма?

Які тестові системи використовуються з метою засвідчення рівня володіння іноземною мовою і/або рівня фахової підготовки?

Академічна доброчесність

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E – mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам закладів вищої освіти

Шановні колеги!

Надсилаємо для використання у роботі Рекомендації з академічної доброчесності для закладів вищої освіти (додаються), розроблені на основі вивчення успішного міжнародного досвіду підтримки принципів академічної доброчесності.

Зазначені Рекомендації розроблені у рамках Проекту сприяння академічної доброчесності в Україні – SAIUP за підтримки Посольства США.

Додаток (у електронній формі):

1. Розширений глосарій термінів та понять із академічної доброчесності;
2. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності.

З повагою
Заступник Міністра

Ю. М. Рашкевич

А. В. Рибалко
481-32-38

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІ/В-455 від 23.10.2018

1. Поняття академічної доброчесності

Відповідно до Статті 42 Закону України «Про освіту»:

1. «Академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;**
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;**
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;**
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;**

2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;**
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;**
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;**
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;**
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.**

3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- **самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);**
- **посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;**
- **дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;**
- **надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.**

Кризу академічної доброчесності в Україні спричинили багато факторів, серед яких варто зазначити таке:

1. **Загальна криза суспільства**, що характеризується толерантністю до правового нігілізму, корупції, численних порушень законодавства і етичних норм.
2. **Відірваність вищої освіти і науки** від світової наукової та освітньої спільноти, потреб суспільства, економіки та ринку праці. Орієнтація вищої освіти на кількісні показники («вал»), папери, дипломи тощо, а не на якість, конкурентоздатність, корисність для суспільства тощо.
3. **Проблеми законодавства**. Насамперед, норма чинного Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»² (стаття 1, пункт 22), за якою «науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо». Ця норма існує принаймні з 1991 року і є підставою для створення систем оцінювання наукової діяльності науковців, закладів вищої освіти та наукових установ за формальними кількісними показниками (кількість публікацій, кількість аркушів), а не за рівнем, якістю і впливом результатів досліджень.

4. Неузгодженість вимог до закладів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти з фінансуванням та іншим ресурсним забезпеченням вищої освіти і науки. Зокрема, надмірні вимоги законодавства та внутрішніх нормативних документів щодо кадрового забезпечення, кількості публікацій, обсягів кваліфікаційних та інших навчальних робіт тощо. Приміром, в багатьох закладах вищої освіти вимоги до обсягу курсових і дипломних робіт, звітів з практики, інших письмових документів, які мають підготувати студенти, передбачають, що одній годині навчального навантаження студента має відповідати 1–3–5 сторінок відповідного документа. При цьому не враховуються ані значно легші нормативи для викладачів, ані необхідність використання значної частки відведеного часу на пошук літератури, виконання досліджень, розрахунків, аналіз їх результатів, інших практичних завдань. Обсяг письмових робіт має бути узгоджений з часом, який за індивідуальним навчальним планом та/або програмами навчальних дисциплін відводиться на їх виконання. Більш-менш обґрунтованими можна вважати норми не менше 3–5 год. на сторінку, залежно від виду роботи. Також, потребують перегляду нормативи щодо кількості наукових праць науково-педагогічних працівників (безвідносно до якості цих праць), які встановлюють Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, та інші нормативні документи.

5. **Відсутність законодавчо встановлених вимог** і усталених процедур оцінювання наукових та навчальних робіт на предмет наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та інших порушень академічної доброчесності.
6. **Внутрішня демотивація викладачів** і науковців до дотримання принципів академічної доброчесності в умовах низьких зарплат, відсутності необхідної для якісних досліджень матеріальної бази, якісного зовнішнього оцінювання та зовнішнього запиту на результати досліджень.
7. Поява нових технологій, що значно полегшують копіювання чужих робіт, підміну результатів експериментальних та емпіричних досліджень комп'ютерним моделюванням та правдоподібними оцінками, редагування графічних, відео- та аудіо- матеріалів тощо.
8. Практика імітації і фальсифікації наукових досліджень з окремих наук за часів СРСР, яка набула поширення в останні десятиріччя через ігнорування загальновизнаних стандартів якості досліджень та значне збільшення питомої ваги досліджень у відповідних напрямках.

2. Основні види порушень академічної доброчесності

Частина 4 статті 42 Закону України «Про освіту» визначає такі основні види порушень академічної доброчесності:

2.1 Академічний плагіат — «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства».

Коментарі:

А. Існує багато різних визначень академічного плагіату, що зумовлені цілями регулювання та традиціями, які існують у різних галузях знань, сферах професійної діяльності і країнах. Зокрема, дещо різними можуть бути визначення у регулюваннях для студентських і наукових робіт, для журналістики і математики, британських та німецьких університетів тощо. Але спільним для всіх визначень є приписування собі результатів, отриманих іншими особами.

Б. За Терезою Фішман (3), академічним плагіатом є академічна поведінка, «яка характеризується такими п'ятьма кумулятивними ознаками: «коли певна особа (1) використовує слова, ідеї чи результати праці, (2) що належать іншому визначеному джерелу чи людині (3) без посилання на джерело, з якого вона була запозичена, (4) у ситуації, в якій правомірно очікується вказування авторства оригіналу (5) з метою отримати певну користь, пошану, вигоду, які не обов'язково мають бути грошового характеру»⁴.

В. У Стенфордському університеті академічним плагіатом називають «використання без надання обґрунтованого та належного цитування або визнання автором чи джерелом оригінальної роботи іншої людини незалежно від того, чи є ця робота кодом, формулою, ідеєю, мовою, дослідженням, стратегією, текстом тощо» (5). Єльський університет розглядає академічний плагіат як «використання чужої роботи, слів або ідей без посилань»(6).

Кембриджський університет називає академічним плагіатом «подання як власної праці незалежно від наявності наміру обманювати, роботи, яка частково чи цілком запозичена з чужої праці без належного посилання» (7).

Національний науковий фонд США називає академічним плагіатом «привласнення чужих ідей, методів, результатів або слів без оформлення належного цитування» (8).

Г. Вирізняють такі основні різновиди академічного плагіату:

- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело (в окремих випадках некоректним вважають навіть використання одного слова без посилання на джерело, якщо це слово використовують в унікальному значенні, наданому цим джерелом);**
 - використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;**
 - перепарафразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;**
 - подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есеїв, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.**
- Деякі джерела видокремлюють ще декілька видів академічного плагіату, які можуть бути зведені до зазначених вище.**

Д. Згідно із законом України «Про авторське право і суміжні права» (9) (стаття 50, пункт В), плагіатом є «оприлюднення (опублікування) повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору». Але цей закон має на меті захист особистих майнових і немайнових прав суб'єктів авторського права (стаття 3, частина 2), а не притягнення до відповідальності тих, хто привласнює авторство у випадках, коли не йдеться про інтелектуальну власність. Тому, наведене визначення не охоплює всі випадки академічного плагіату. Зокрема, під нього не потрапляє некоректне використання як результатів власної наукової або творчої діяльності чужих ідей, текстів тощо, які не є творами у розумінні зазначеного закону. Це стосується, насамперед, фольклору, офіційних документів органів державної влади, офіційної символіки, деяких видів повідомлень ЗМІ й т.п. (стаття 10). Тим не менше, їх використання без належних посилань слід розглядати як академічний плагіат. Також проблемним з погляду застосування норм цього закону є захист авторського права на об'єкти наукової чи творчої діяльності, які не опубліковані і не існують в об'єктивній формі (стаття 3, частина 1), до прикладу, на ідеї, висловлені під час обговорень. Натомість, норми академічної етики передбачають посилання на авторів таких ідей.

Е. Академічний плагіат не варто ототожнювати з порушенням авторського права як різновидом права інтелектуальної власності. Ці порушення мають певну область перетину, але не є тотожними. Захист права інтелектуальної власності спрямований, насамперед, на захист майнових прав авторів чи їх правонаступників. Натомість, норми щодо академічного плагіату спрямовані не на авторів, а на осіб, які порушують академічну доброчесність через ненадання достовірної інформації про авторів певних ідей, текстів, наукових результатів тощо. **Академічний плагіат розглядається як порушення етичних норм академічної спільноти**, а порушення авторського права — як правопорушення, відповідальність за яке встановлюється цивільним кодексом. Вимоги щодо академічної доброчесності передбачають надання коректних посилань на справжніх авторів використовуваних творів, а не на осіб, яким могло бути передано авторське право на них (приміром, правонаступників авторів). Авторське право захищає тих, кому на певний момент часу належать майнові чи немайнові права на твір, і це не обов'язково будуть справжні автори твору. Публікація під власним ім'ям результатів, отриманих іншими особами, з дозволу цих осіб не є порушенням авторського права, але є академічним плагіатом. Авторське право має обмежений термін дії. Після закінчення цього терміну дії дозволяється використання твору без згоди авторів чи їх правонаступників і без виплати відповідної винагороди, але це не позбавляє необхідності посилатися на авторів. Відсутність належних посилань є основною ознакою академічного плагіату.

Ж. Академічний плагіат може стосуватися всіх типів джерел, зокрема: текстів, рисунків, фрагментів музичних творів, математичних виразів та перетворень, програмних кодів тощо. Джерелами академічного плагіату можуть бути опубліковані і неопубліковані книжки, статті, брошури, патенти, тези, рукописи, веб-сайти та інші Інтернет-ресурси, роздаткові матеріали для студентів, роботи інших студентів й т. д.

З. Академічний плагіат треба відрізняти від помилок цитування. Найбільш типовими помилками цитування є:

- відсутність лапок при використанні текстових фрагментів, що запозичені з інших джерел, за наявності коректного посилання на це джерело;**
- посилання на інше джерело;**
- неправильне оформлення посилання, що ускладнює пошук джерела.**

Помилки цитування зазвичай вважають менш суттєвим порушенням академічної доброчесності. Іноді їх розглядають як різновид академічного плагіату. Найчастіше це роблять в інструкціях для студентів, а не в документах, які встановлюють академічну відповідальність. Типовим для українських освітян і науковців з деяких галузей знань є подання всієї публікації чи її оглядової частини у вигляді набору фрагментів, запозичених з різних джерел. При цьому не завжди ці фрагменти коректно оформлені, навіть якщо вони є прямим цитуванням. Іноді в таких текстах бувають переплутані посилання. Частими є помилки у прізвищах авторів, назвах та вихідних даних видань, що ускладнює чи унеможлиблює пошук джерел та їх опрацювання наукометричними системами. Іноді є підстави припускати, що помилки цитування зроблено свідомо для обґрунтування авторитетом наведених джерел ідей, думок, числових даних тощо, яких насправді немає в цих джерелах. Також, «помилки» можуть бути зумовлені намаганням приховати справжні джерела інформації.

I. В окремих випадках, невизначеним є питання стосовно необхідності чи відсутності посилання на джерела «загальновідомих» знань. Це поняття є неоднозначним і залежить від обставин. Зазвичай під ним розуміють знання, які є в енциклопедіях, підручниках та інших подібних джерелах. Також, до загальновідомих зараховують знання, наведені у багатьох (5 та більше) джерелах. Але те, що є загальновідомим для представників однієї науки чи професії, може не бути таким для представників інших наук і професій. При прийнятті рішень з цього приводу варто брати до уваги таке:

- для кого призначена публікація (текст) — те, що є «загальновідомим» для автора, може не бути таким для типового читача;**
- чи є принципово доступною інформація про першоджерела — іноді можна знайти десятки ідентичних текстів в джерелах, які очевидно не є оригінальними і авторитетними;**
- чи є можливість альтернативної атрибуції автора, наприклад, через зазначення його прізвища без зазначення конкретного джерела (при цьому треба мати на увазі, що подібна атрибуція на основі вторинних джерел може виявитися помилковою).**

2.2. Самоплагіат — «оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів».

Коментарі:

А. Сформульовано на основі визначення академічного плагіату. Проблема актуальна через те, що окремі автори наукових публікацій іноді багатократно відтворюють одні й ті самі наукові результати, при цьому подають їх як нові наукові результати. Але варто розуміти, що у випадках самоплагіату йдеться не про привласнення чужих результатів, а про некоректне з погляду академічної етики використання раніше опублікованих власних наукових результатів. Це зумовлює специфіку ідентифікації випадків самоплагіату та академічної відповідальності за таке порушення.

Б. Головними причинами виокремлення самоплагіату як виду порушень академічної доброчесності є те, що він:

- знижує довіру суспільства до науки у цілому, а також до наукових результатів окремих осіб та інституцій;
- призводить до отримання необґрунтованих переваг за фактично невиконану роботу;
- ці переваги можуть полягати в отриманні додаткового фінансування на проведення досліджень, що фактично не виконувалися, підвищенні наукометричних показників автора тощо;
- може порушувати авторські та суміжні права інших фізичних і юридичних осіб, зокрема, видавців та співавторів.

2.3. Фабрикація — «вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях».

Коментарі:

А. Актуальна для України і світу проблема наукових публікацій, дисертацій, дипломних і курсових робіт студентів, яка полягає у тому, що в цих роботах нерідко наводяться дані про експерименти, емпіричні дослідження, вимірювання, розрахунки, опитування, інші види досліджень та їх апробацію, які насправді не виконувалися.

Б. Університет штату Пенсильванія розглядає фабрикацію як «побудову та/або додавання даних, спостережень чи характеристик, які ніколи не отримували при збиранні даних або при виконанні експериментів»¹⁰.

Офіс доброчесності досліджень Департаменту охорони здоров'я і соціального забезпечення США називає фабрикацією «штучне створення наборів даних чи результатів та їх публікацію чи надання інформації про них, як про результати справжніх досліджень»¹¹.

Видавництво «Шпрингер» визначає фабрикацію як «вигадування результатів досліджень»¹². **В.** Фабрикація також може стосуватися вигаданих статистичних та інших даних, які нібито взяті з певних джерел інформації у випадках, коли такі джерела не існують або не містять відповідної інформації. В таких випадках варто відрізняти фабрикацію від помилок цитування.

2.4. Фальсифікація — «свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень».

Коментарі:

А. Актуальна для України і світу проблема наукових публікацій, дисертацій, дипломних і курсових робіт студентів, яка полягає у тому, що автори вносять зміни до результатів досліджень або приховують окремі результати з метою позбавлення від даних, що спростовують або не підтверджують гіпотези, які вони захищають, висновки, які вони роблять, тощо.

Б. Університет штату Пенсильванія визначає фальсифікацію як зміну результатів досліджень (даних) або пропуски в них для підтвердження тверджень, гіпотез, інших даних тощо.

В. Фальсифікація може стосуватися неповного або свідомо викривленого опису методик дослідження з метою приховування:

- виявлених авторами методичних помилок;
- використання застарілого або непридатного для відповідних досліджень обладнання;
- застосування непридатних для цілей дослідження алгоритмів та програмного забезпечення;
- інших хиб, що могли вплинути на достовірність, точність і надійність представлених результатів.

2.5. Списування — «виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання».

Коментарі:

А. Найбільш поширеною формою списування є використання друкованих і електронних джерел інформації при виконанні письмових робіт, зокрема, екзаменаційних та контрольних робіт, без дозволу викладача.

Б. Також до списування може бути зараховано:

- здавання або репрезентацію різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності;
- написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) при виконанні групових контрольних заходів з однаковими варіантами;
- несамостійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або незазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю тощо;
- отримання іншої несанкціонованої допомоги при виконанні тих завдань, які передбачають самостійне виконання.

2.6. Обман — «надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування».

Крім зазначених вище формами обману також є:

- свідоме викривлення посилань на джерела, свідоме викривлення інформації, що міститься у джерелах, на які зроблені посилання (в деяких випадках це може також бути академічним плагіатом);
- проходження процедур контролю та оцінювання результатів навчання підставними особами;
- продаж, поширення, постінг або публікація курсів лекцій, роздаткових матеріалів, записів або іншої інформації, наданої викладачем, а також використання їх для будь-яких комерційних цілей без письмового дозволу викладача;
- симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів;
- отримання копії екзаменаційних білетів, питань чи завдань раніше, ніж буде дозволено викладачем;
- недозволене співробітництво, зокрема при виконанні студентських проектів, що подаються як результати самостійної роботи; використання недозволеної допомоги при виконанні індивідуальних та контрольних завдань;
- підробка підписів в офіційних документах (залікових книжках, тощо);
- неправдиві повідомлення здобувачів освіти про події, які вимагають припинення освітнього процесу, перенесення контрольних заходів тощо (техногенні аварії, стихійні лиха, загроза вибуху тощо);

2.7. Хабарництво — «надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі».

Коментарі:

А. У випадках, визначених законодавством, хабарництво може утворювати склад кримінального злочину «неправомірна вигода», передбаченого статтями 368, 368З, 369 Кримінального кодексу України.

Б. До хабарництва, зокрема, можуть бути зараховані одержання, провокування або пропонування неправомірної вигоди за отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду поточного та підсумкового контролю, а також будь-яких інших переваг у навчальній, дослідницькій чи трудовій діяльності; примусові благодійні внески та примусова праця здобувачів освіти та/або їх батьків; примусове надання освітніх послуг (примусове репетиторство); деякі випадки конфлікту інтересів та ін.

2.8. Необ'єктивне оцінювання — «свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти».

Коментарі:

А. Це порушення охоплює будь-які випадки свідомого завищення або заниження оцінок викладачами. Зокрема, це може бути: використання різних підходів і критеріїв при оцінюванні однотипних робіт різних здобувачів освіти; навмисне створення нерівних умов для різних здобувачів тощо.

Б. Надання та/або отримання будь-яких необґрунтованих переваг в освітній, дослідницькій чи трудовій діяльності здобувачам освіти та співробітникам закладу вищої освіти, у тому числі через родинні та інші неформальні зв'язки, застосування тиску на осіб, що приймають відповідні рішення.

В. До необ'єктивного оцінювання також може бути зараховано використання незрозумілої здобувачам освіти системи оцінювання; невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему оцінювання результатів навчання; створення системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми тощо.

3. Нормативно-правове (документальне) забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності у ЗВО України

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності в Україні складається із:

- Закону України «Про освіту»;**
- спеціальних законів України «Про вищу освіту», «Про професійну освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту» (деякі з цих законів ще розробляються або поки не містять відповідних норм);**
- Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність»;**
- нормативних актів Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, що мають у сфері свого підпорядкування заклади освіти та/або наукові установи;**
- статутів та інших внутрішніх нормативних документів (кодекси честі, правила внутрішнього розпорядку, процедури прийняття рішень з питань імовірних порушень академічної доброчесності тощо) закладів освіти та наукових установ.**

Нормативні документи закладів вищої освіти повинні чітко регламентувати:

- види академічної відповідальності за конкретні порушення академічної доброчесності;**
- процедури встановлення і доведення фактів порушень академічної доброчесності;**
- процедури прийняття рішень про академічну відповідальність учасників освітнього процесу, а також органи, що приймають такі рішення;**
- процедури апеляції для осіб, яких звинувачують у порушенні академічної доброчесності.**

4. Академічна відповідальність

На рівні закладів вищої освіти і наукових установ академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності може встановлюватися для здобувачів освіти, науково- педагогічних, наукових і педагогічних працівників, а також для структурних підрозділів відповідних закладів освіти (наукових установ).

• Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Згідно із частиною 7 статті 42, види академічної відповідальності учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їх відповідальності.

Зокрема, можуть використовуватися:

- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо);
- повідомлення батькам чи іншим особам (фізичним або юридичним), які здійснюють

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права». Стаття 50 «Порушення авторського права і суміжних прав». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/page3>
2. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». Стаття 1 «Основні терміни та їх визначення». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
3. Закон України «Про Освіту». Стаття 42 «Академічна доброчесність». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
4. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>
5. Avoiding Plagiarism, Self-plagiarism, and Other Questionable Writing Practices: A Guide to Ethical Writing. URL: <https://ori.hhs.gov/avoiding-plagiarism-self-plagiarism-and-other-questionable-writing-practices-guide-ethical-writing>
6. Data fabrication/data falsification. URL: <https://www.springer.com/gp/authors-editors/editors/data-fabrication-data-falsification/4170>
7. Data falsification and fabrication. URL: <http://editorresources.taylorandfrancisgroup.com/data-falsification-and-fabrication>
8. Definitions and Examples of Academic Misconduct. URL: <http://sa.berkeley.edu/conduct/integrity/definition>
9. Ethical Dimensions of Renewable Energy and Sustainability Systems: 2.1 Falsification, fabrication, plagiarism. URL: <https://www.e-education.psu.edu/bioet533/node/654>
10. Fishman T. «We know it when we see it» is not good enough: toward a standard definition of plagiarism that transcends theft, fraud, and copyright. 4th Asia Pacific Conference on Educational Integrity (4APCEI). 28–30 September 2009, University of Wollongong NSW Australia, - 2010, p.1-4. URL: <http://ro.uow.edu.au/apcei/09/papers/37>

11. Harvard University Graduate Design School. Academic Conduct Policy. URL: <http://www.gsd.harvard.edu/resources/academic-conduct/>
12. Mudrak B. American Journal Experts. Self-Plagiarism: How to Define it and Why You Should Avoid It. URL: <https://www.aje.com/en/arc/self-plagiarism-how-to-define-it-and-why-to-avoid-it>
13. Part 689 - Research Misconduct. URL: <https://www.nsf.gov/oig/pdf/cfr/45-CFR-689.pdf>
14. The Ethics of Self-Plagiarism. URL: <https://www.ithenticate.com/hs-fs/hub/92785/file-5414624-pdf/media/ith-selfplagiarism-whitepaper.pdf>
15. University-wide Statement on Plagiarism. URL: <https://www.plagiarism.admin.cam.ac.uk/what-plagiarism/universitys-definition-plagiarism>
16. What Is Plagiarism? URL: <https://communitystandards.stanford.edu/student-conduct-process/honor-code-and-fundamental-standard/additional-resources/what-plagiarism>
17. What Is Plagiarism? URL: <https://ctl.yale.edu/writing/using-sources/understanding-and-avoiding-plagiarism/what-plagiarism>
18. Yale Center for Teaching and Learning. Understanding and Avoiding Plagiarism. URL: <https://ctl.yale.edu/writing/using-sources/understanding-and-avoiding-plagiarism>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Файл Перегляд Журнал Завантаження Інструменти Справка

UKR.NET: Всі новини України X Видати: vider51@ukr.net X Скачати файл: SavePDF X Лист роз'яснення щодо від X О: Головна | Міністерство освіти X Інформаційні пакети спеціальних X «ОНАХТ» - Головна X

← → ↻ 🏠 🔒 https://mon.gov.ua/ua 100% ... 🗨️ ☆ 📄 🖨️ 📱 🌐 🍷 ☰

63 ЛЮДЯМ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ In English

  **МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

ОСВІТА **НАУКА** **ЗАКОНОДАВСТВО** **МІНІСТЕРСТВО** **ПРЕС-ЦЕНТР** Пошук

ПРО МІНІСТЕРСТВО	ПОСЛУГИ	ДІЯЛЬНІСТЬ	ЄДЕБО
Місія, функції та стратегія	Ліцензування	Громадськості	Про ЄДЕБО
Команда	Акредитація	Плани роботи	Реєстр суб'єктів освітньої діяльності
Директорати	Грифи та свідоцтва	Бюджет та закупівлі	Реєстр документів про освіту
Департаменти та управління	Апостиль	Фінансово-бюджетна звітність	Реєстр студентських (учнівських) квитків
Дорадчі органи	Визнання іноземних документів	Міжнародна співпраця	
Підприємства та установи		Мобілізаційна робота	
Кадри та вакансії		Цивільний захист та безпека життєдіяльності	
Контактна інформація		Регуляторна політика	
		Очищення влади	

EN 🗨️ 📄 🖨️ 📱 🌐 🍷 🕒 9:36 14.11.2019

Файл Друк Вид Журнал Завантаж Інструменти Справка

UKR.NET: Во ім'я України... Викладач... uk.net... Сервіс файлів... Лист роз'яснення... Відомості про право здійснення освітньої діяльності... Інформаційні пакети спеціальностей... «ОНАЕТ»... Головна

https://mon.gov.ua/administrativnyybydposlydnyyvidomosti-pro-pravo-zdyisnennya-osvitnoyi-diyalnosti

63 ЛЮДЯМ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ English

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА НАУКА ЗАКОНОДАВСТВО МІНІСТЕРСТВО ПРЕС-ЦЕНТР Пошук

Головна → Міністерство → Послуги → Ліцензування → Відомості про право здійснення освітньої діяльності

ВІДОМОСТІ ПРО ПРАВО ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відомості про право здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти →

Відомості про право здійснення освітньої діяльності у сфері фахової передвищої освіти →

Відомості про право здійснення освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою →

9:43 14.11.2019

ВІДОМОСТІ ПРО ПРАВО ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вінницька область	→	Волинська область	→
Дніпропетровська область	→	Донецька область	→
Житомирська область	→	Закарпатська область	→
Запорізька область	→	Івано-Франківська область	→
Київська область	→	Кіровоградська область	→
Луганська область	→	Львівська область	→
Миколаївська область	→	Одеська область	→

Файл Друк Вибір Журнал Завантаження Інструменти Сторінка

Ukr.NET Вибір файлів Google+ Сервіси файлів Google+ Додаток до Google+ Одеська область Міністерство Інформаційних технологій Одеська область

https://mon.gov.ua/ministerstvo/podlug/licenzuvannya/vidomosti-pro-pravo-zdijennya-osvitnoyi-diyalnosti/vidomosti-pro-pravo-zdijennya-osvitnoyi-diyalnosti-u-pvni-ysu

24.07.2018
Завантажити

Одеський державний аграрний університет
станом на 30.10.2019
Завантажити

Одеський державний екологічний університет
станом на 23.10.2019
Завантажити

Одеський державний університет внутрішніх справ
станом на 22.06.2017
Завантажити

Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України
станом на 05.06.2019
Завантажити

Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова
станом на 06.06.2018
Завантажити

Одеська національна академія харчових технологій
станом на 15.08.2019
Завантажити

Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової
станом на 05.07.2019
Завантажити

Одеський національний морський університет
станом на

in
LinkedIn

g
Google+

14.11.2019

Відомості щодо здійснення освітньої діяльності
у сфері вищої освіти

Одеська національна академія харчових технологій

Ідентифікаційний код: 02071062

Місцезнаходження юридичної особи: вул. Канатна, 112, м. Одеса, 65039

№ з/п	Шифр галузі знань	Назва галузі знань	Код напрямку підготовки, спеціальності, виду освітньої послуги	Найменування напрямку підготовки, спеціальності, виду освітньої послуги	Ліцензований обсяг			Номер рішення за кожною спеціальністю (протокол АКУ, наказ МОН, в якому приймалося рішення до даної спеціальності)
					денна форма	заочна форма	вечірня форма	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Підготовка бакалаврів, спеціалістів, магістрів: (відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 13.12.2006 р. №1719, від 27.08.2010 р. №787)								
Підготовка бакалаврів								
1	0305	Економіка та підприємництво	6.030504	Економіка підприємства	120	80	0	протокол АКУ № 108 від 27 грудня 2013 р. наказ МОН № 1-п від 08.01.2014 р.
2	0305	Економіка та підприємництво	6.030507	Маркетинг	30	30	0	протокол АКУ № 118 від 24 липня 2015 р., наказ МОН № 1709 п від 28.07.15 р.
3	0305	Економіка та підприємництво	6.030509	Облік і аудит	130	150	0	протокол АКУ № 85 від 05 жовтня 2010 р. наказ МОН №2031 п від 01.11.2010 р.

UKR.NET: Все новости Украины X «ОНАХТ» - Доступ до публічної інформації X Письмо отправлено - valen... X info... X Інформресурс X +

← → X 113% ... ☆

https://onah.edu.ua/open_innova

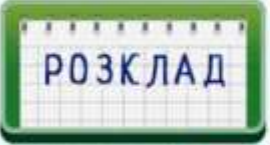
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

🏠 ПРО НАС АБІТУРІЕНТУ НАВЧАННЯ НАУКА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ КОНТАКТИ

Приймальна комісія
**(048) 712-40-88,
722-80-99**
Час роботи:
Понеділок - П'ятниця
з 9:00 до 17:00
Субота, Неділя -
з 9:00 до 16:00
[Детальніше >>](#)

Ресурси

РОЗКЛАД

БІБЛІОТЕКА

Доступ до публічної інформації

Частина документів, які представлені в списку, обмежена в доступі. Для доступу до них необхідно реєструватися.

- Статут
- Ліцензування та акредитація
 - Правила прийому
 - Ліцензія (Відомості щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти)
 - Сертифікати про акредитацію ОНАХТ:
 - Сертифікат ОНАХТ
 - Бакалаври
 - Магістри
 - Спеціалісти
 - Висновок експертної комісії зі спеціальності 8.05070204 "Електромеханічні системи автоматизації та електропривод"
 - Висновок експертної комісії зі спеціальності 8.03060107 "Логістика"
 - Висновок експертної комісії зі спеціальності 8.14010101 "Готельна і ресторанна справа"
 - Висновок експертної комісії зі спеціальності 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою"
 - Висновок експертної комісії зі спеціальності 5.03051001 "Товарознавство та комерційна діяльність"
 - Висновки акредитаційної експертизи про підсумки оцінювання відповідності освітньої діяльності вищого закладу освіти державним вимогам зі спеціальності 5.05010201 "Обслуговування комп'ютерних систем і мереж"

Прочитано onah.edu.ua

9:46 14.03.2018

Відомості щодо здійснення освітньої діяльності
у сфері вищої освіти

Одеська національна академія харчових технологій

Ідентифікаційний код: 02071062

Місцезнаходження юридичної особи: вул. Канатна, 112, м. Одеса, 65039

№ з/п	Шифр галузі знань	Назва галузі знань	Код напрямку підготовки, спеціальності, виду освітньої послуги	Найменування напрямку підготовки, спеціальності, виду освітньої послуги	Ліцензований обсяг			Номер рішення за кожною спеціальністю (протокол АКУ, наказ МОН, в якому приймалося рішення до даної спеціальності)
					денна форма	заочна форма	вечірня форма	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Підготовка бакалаврів, спеціалістів, магістрів: (відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 13.12.2006 р. №1719, від 27.08.2010 р. №787)								
Підготовка бакалаврів								
1	0305	Економіка та підприємництво	6.030504	Економіка підприємства	120	80	0	протокол АКУ № 108 від 27 грудня 2013 р. наказ МОН № 1-п від 08.01.2014 р.
2	0305	Економіка та підприємництво	6.030507	Маркетинг	30	30	0	протокол АКУ № 118 від 24 липня 2015 р., наказ МОН № 1709 п від 28.07.15 р.
3	0305	Економіка та підприємництво	6.030509	Облік і аудит	130	150	0	протокол АКУ № 85 від 05 жовтня 2010 р. наказ МОН №2031 п від 01.11.2010 р.

Файл Друк Вид Журнал Завантаж Інструменти Справка

Ukr.NET: Во квітки України... Відеокурс «Віртуальний... Сервіс файлів | LivePDF... Лист роз'яснення щодо... національна харчова технологія... Інформаційні пакети спеціаль... «ОНАХТ» - Головна

← → ↻ 🏠 🔒 info@onah.edu.ua 120%

 **ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

🏠 ПРО НАС **АБІТУРІЄНТУ** НАВЧАННЯ НАУКА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ КОНТАКТИ

**За підсумками рейтингу закладів
вищої освіти
"ТОП-200 Україна"**

ОНАХТ зайняла 2-е місце

серед **ЗВО Одеси** і
27-е місце серед **всіх ЗВО України**

🖱️ 🌐 📄 📁 📧 📞 📠 📡 📢 📣 📤 📥 📦 📧 📞 📠 📡 📢 📣 📤 📥 📦

🖱️ 🌐 📄 📁 📧 📞 📠 📡 📢 📣 📤 📥 📦

Файл Друк Вид Журнал Завантажити Інструменти Справка

Ukr.NET: Во всім Україні... Відкрити «http://ukr.net» Сервіс файлів LivePDF Лист роз'яснення даної сторінки nationaldatafoodtechnology Інформаційні пакети спеціальності «ОНАТ» - Головна

http://onatt.edu.ua/ 125%

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ПРО НАС **АБІТУРІЄНТУ** НАВЧАННЯ НАУКА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ КОНТАКТИ

Факультети

- Технології зерна і зернового бізнесу
- Технології та товарознавства харчових продуктів і продовольчого бізнесу
- Технології вина та туристичного бізнесу
- Інноваційних технологій харчування і ресторанно-готельного бізнесу
- Комп'ютерних систем та автоматизації
- Економіка, бізнесу і контролю
- Менеджменту, маркетингу і логістики
- Нафти, газу та екології
- Комп'ютерної інженерії, програмування та кіберзахисту
- Низькотемпературної техніки та інженерної механіки

ВНЗ I-II рівнів акредитації

- Механіко-технологічний коледж
- Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу
- Коледж промислової автоматизації та інформаційних технологій
- Одеський технічний коледж

Підрозділи

- Навчально-методичний центр забезпечення якості вищої освіти
- Навчальний відділ
- Центр дистанційного навчання
- Центр сприяння працевлаштуванню студентів і випускників

серед **ЗВО Одеси і**
27-е місце серед **всіх ЗВО України**

14.11.2019

Файл Правка Вид Журнал Задачки Инструменты Справка

UOI.NET: Во координатах України X Викладати - eLibrary.Ukraine X Сервіс файлів (CloudPDF) X Лист роз'яснення щодо курсу X нашої навчальної системи X Інформаційні пакети спеціальностей X «ОНАХТ» - Головна X Сайт Навчально-методичного центру

Показати переклад этой страницы на [русский](#) [Перевести](#) [Отключить для следующего языка: украинский](#) [Настройки](#)

Навчально-методичний центр забезпечення якості вищої освіти

Вибрати мову: [Українська](#) [Перекладати Google](#)

ГОЛОВНА ПЛАН ДОКУМЕНТАЦІЯ КОНТАКТИ ОЛІМПІАДИ ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ АТЕСТАЦІЯ ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ТА ПЕРЕЛІК ОСВІТНИХ КОМПОНЕНТІВ АРХІВ

Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти – структурний підрозділ академії створений з метою орієнтації управління на якісні аспекти, забезпечення всіх рівнів управління інформацією щодо якості освіти, підвищення якості підготовки спеціалістів шляхом розробки відповідних технологій, вивчення потреб суспільства в освітніх послугах, змін попиту на окремі напрями підготовки й спеціальності, проведення рейтингування діяльності науково-педагогічних працівників і структурних підрозділів академії, а також інших заходів, розроблених у відповідності до Концепції розвитку академії.

Директор
Мураховський Валерій Геннадійович
вул. Каштанів, 112 кв. А-131,
тел. (048) 712-40-19

НМЦ ЗЯВО у своєму складі має наступні сектори та відділи:

- ✓ науково-методичного та організаційного забезпечення якості освіти у академії;
- ✓ планування, організації та контролю навчально-методичної роботи;
- ✓ планування, організації та контролю за підвищенням кваліфікації професорсько-викладацького складу ОНАХТ;
- ✓ відділ підтримання та акредитації;
- ✓ науково-методичного супроводу Школи вищої педагогічної майстерності.

Основними завданнями НМЦ ЗЯВО є:

- ✓ постійне удосконалення освітнього процесу з метою забезпечення підготовки фахівців, які відповідали б вимогам світових стандартів і потребам економіки на ринку праці;
- ✓ підвищення конкурентоспроможності освіти здобутої в академії на світовому ринку освітніх послуг та інтеграція системи освіти академії у світовий освітній простір;

0:00 14.11.2019

Файл Друк Вид Журнал Завантаження Інструменти Справка

UKR.NET: 50 нових українських сайтів - Відео - відео50.com.ua - Сервіс файлів - CloudPDF - Листівки онлайн - 1000.ua - Національний інформаційний портал - Інформаційні пакети спеціальності - «СНАУ» - Головна - Освітні програми

← → ↻ 🏠 🔒 <https://m.onufriyenko.ua/osvitab> 112% 📄 📁 📂 📅 📆 📇 📈 📉 📊 📋 📌 📍 📎 📏 📐 📑 📒 📓 📔 📕 📖 📗 📙 📚 📛 📜 📝 📞 📟 📠 📡 📢 📣 📤 📥 📦 📧 📨 📩 📪 📫 📬 📭 📮 📯 📰 📱 📲 📳 📴 📵 📶 📷 📸 📹 📺 📻 📼 📽 📾 📿 📰 📱 📲 📳 📴 📵 📶 📷 📸 📹 📺 📻 📼 📽 📾 📿

Google Показати переклад цієї сторінки на [українській](#) [Перекласти](#) [Отключить для следующего языка: украинской](#) [Настройки](#)

Навчально-методичний центр забезпечення якості вищої освіти

Выбрать язык - Технологии Переводчик Google

ГОЛОВНА ПЛАН ДОКУМЕНТАЦІЯ КОНФЕРЕНЦІЇ ОЛІМПІАДИ ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ АТСТАЦІЯ ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ТА ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ АРХІВ

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ТА ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ для ступеня вищої освіти "БАКАЛАВР"

- 051 Економіка
- 071 Облік і оподаткування
- 073 Менеджмент
- 075 Маркетинг
- 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність
- 101 Екологія
- 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології
- 122 Комп'ютерні науки
- 123 Комп'ютерна інженерія
- 131 Прикладна механіка
- 133 Галузеве машинобудування
- 141 Електроенергетика, електротехніка та електроніка
- 142 Енергетичне машинобудування
- 144 Теплоенергетика
- 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології
- 162 Біотехнології та біоінженерія
- 181 Харчова технологія
- 183 Технології захисту навколишнього середовища
- 185 Нафтогазова інженерія та технології
- 204 Технології виробництва і переробки продукції тваринництва
- 241 Готельно-ресторанна справа
- 242 Туризм
- 281 Публічне управління та адміністрування

100% 14.11.2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА»

Першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва»

галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Кваліфікація: бакалавр з технології виробництва і переробки
продукції тваринництва

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ОНАХТ

Голова вченої ради

/ Б.В. Єгоров /

(протокол № 27 від 27 грудня 2017 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 27 грудня 2017 р.

/ Б.В. Єгоров /

27 грудня 2017 р.)

Одеса

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою факультету Технології харчових продуктів, парфумерно-косметичних засобів, експертизи та товарознавства навчально-наукового Технологічного інституту харчової промисловості ім. М.В. Ломоносова Одеської національної академії харчових технологій у складі:

1. Керівник робочої групи (**гарант освітньої програми**): Шарахматова Тетяна Євгенівна, кандидат технічних наук, доцент, декан факультету Технології харчових продуктів, парфумерно-косметичних засобів, експертизи та товарознавства ОНАХТ.
2. Член робочої групи: Поварова Наталя Миколаївна, кандидат технічних наук, доцент, проректор з наукової роботи ОНАХТ.
3. Член робочої групи: Ткаченко Наталія Андріївна, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри технології молока, жирів і парфумерно-косметичних засобів ОНАХТ.
4. Член робочої групи: Солецька Ганна Данилівна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технології м'яса, риби та морепродуктів ОНАХТ.

Освітня програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 20.12.2015 р., «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 тощо.

Освітня програма визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття освітнього рівня бакалавр, перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки бакалавра, сформульований у термінах результатів навчання та вимоги до контролю якості вищої освіти.

I Профіль освітньо-професійної програми
«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

1 - Загальна характеристика освітньо-професійної програми	
<i>Освітній ступінь</i>	Бакалавр
<i>Галузь знань</i>	20 Аграрні науки та продовольство
<i>Спеціальність</i>	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
<i>Кваліфікація</i>	Бакалавр з технології виробництва і переробки продукції тваринництва
<i>Обсяг програми</i>	240 кредитів (3 роки 10 місяців) на базі повної загальної середньої освіти 180 кредитів (1 рік 10 місяців) на основі ступеня молодшого бакалавра
<i>Вищий навчальний заклад</i>	Одеська національна академія харчових технологій
<i>Організація, що здійснює ліцензування</i>	МОН України
<i>Рівень програми</i>	6 рівень Національної рамки кваліфікацій України (НРК). 6 рівень Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF LLL). Перший цикл Європейського простору вищої освіти (HPFQ ENEA)
<i>Рівень вищої освіти</i>	Перший (бакалаврський) рівень
A Мета освітньої програми	
	Підготовка бакалаврів здатних здійснювати професійний підхід до поліпшення виробничих питань рентабельного і екологічно-безпечного виробництва і переробки продукції тваринництва.
B Характеристика програми	
1	<i>Предметна область, напрям</i> Технології виробництва і переробки продукції тваринництва
2	<i>Фокус програми</i> Технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва. Програма спрямована на підготовку висококваліфікованих кадрів з виробництва і переробки продукції тваринництва, здатних до виробничої діяльності на підприємствах з виробництва сировини тваринного походження і підприємствах м'ясо- і молокопереробної галузей.
3	<i>Орієнтація програми</i> Бакалавр з технології виробництва та переробки продукції тваринництва повинен забезпечувати параметри та здійснювати контроль технологічних

		процесів при виробництві і переробці продукції тваринництва, використовувати методики оцінки показників індивідуального розвитку та розведення тварин, повноцінності годівлі, мікроклімату приміщень та способів утримання тварин, дотримуватися операційних карт технологічних процесів у тваринництві, контролювати ведення первинного та зоотехнічного обліку, володіти професійними знаннями з технології переробки сировини тваринного походження, здійснювати ветеринарно-санітарну та технологічну експертизу сировини тваринного походження, молочних та м'ясних продуктів, організовувати безвідходні виробництва на молоко- та м'ясопереробних підприємствах.
3.4	Особливості програми	Програма ґрунтується на знаннях з організації та контролю технології виробництва і переробки продукції тваринництва, які базуються на засадах економічної доцільності ведення бізнесу з урахуванням біологічних особливостей різних видів та статеві-вікових груп тварин.
4 – Працевлаштування та продовження освіти		
4.1	Працевлаштування	Фахівець здатний виконувати зазначену професійну роботу відповідно до національного класифікатора професій ДК 003:2015 та/або International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) та відповідно до отриманого фаху і кваліфікації за галуззю знань 20 «Аграрні науки та продовольство». Після закінчення навчання за освітньою програмою спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» фахівець здатний виконувати професійну роботу: технолог з виробництва кормів, зоотехнік (код КП – 3213.2); технолог з виробництва і переробки продукції тваринництва, фахівець з організації та ведення фермерського господарства, зоотехнік відділення, ферми, комплексу (код КП – 3213), технолог з переробки тваринницької сировини (код КП – 3530, код КП – 3540); інструктор виробничого навчання (код КП – 3340) інженер (інші галузі інженерної справи) (код КП

		– 2149.2); лаборант та технік, пов'язаний з хімічними та фізичними дослідженнями (код КП – 3111); інспектори з безпеки руху, охорони праці та якості (інспектор з контролю якості продукції, інспектор з якості продукції тваринництва) (код КП – 3152); помічник керівників підприємств, установ та організацій (код КП – 3436.1); помічник керівників виробничих та інших основних підрозділів (код КП – 3436.2); помічник керівників малих підприємств без апарату управління (код КП – 3436.3); фахівець з виробництва молочних продуктів (код КП – 3530); фахівець з виробництва м'ясних продуктів (код КП – 3540).
4.2	Продовження освіти (академічні права)	Продовження навчання для здобуття другого освітнього рівня
5 – Стиль та методика навчання		
5.1	Підходи до викладання та навчання	Студентоцентроване проблемно-орієнтоване навчання, яке проводиться у формі лекцій, семінарів, практичних занять, консультацій, самостійного вивчення, виконання курсових робіт та проєктів на основі підручників, посібників, періодичних наукових видань, використання мережі Інтернет
5.2	Система оцінювання	Усні та письмові екзамени, заліки, захист звіту з практики, захист курсових робіт та проєктів, державний кваліфікаційний іспит та публічний захист кваліфікаційної роботи
6 – Програмні компетентності		
6.1	Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
6.2	Загальні	ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК 2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

		ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. ЗК 4. Здатність до здійснення саморегуляції та ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 5. Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; здатність працювати автономно; навички міжособистісної взаємодії. ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; ЗК 7. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 9. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
6.3	Фахові	ФК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва. ФК 2. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективного ведення галузі тваринництва. ФК 3. Знання основних технологій заготівлі, виробництва та зберігання кормів. ФК 4. Здатність до складання раціонів для різних видів і статеві-вікових груп тварин та організації нормованої їх годівлі з урахуванням річної потреби підприємства в кормах. ФК 5. Здатність застосовувати різні системи та способи утримання сільськогосподарських тварин, контролювати і оптимізувати мікроклімат технологічних приміщень. ФК 6. Здатність застосовувати базові знання з економіки, організації, менеджменту, безпеки життєдіяльності та охорони праці у виробництві і переробці продукції тваринництва. ФК 7. Здатність застосовувати знання з фізіології ссавців під час догляду та експлуатації в сучасних технологіях виробництва молока. ФК 8. Здатність застосовувати знання з фізіології та господарсько-корисних ознак худоби та птиці під час їх вирощування з використанням сучасних технологій виробництва. ФК 9. Здатність застосовувати знання з фізіології та господарсько-корисних ознак кролів з використанням сучасних технологій виробництва. ФК 10. Здатність до забезпечення параметрів та здійснення

		технологічного контролю виробництва продукції птахівництва та козівництва. ФК 11. Здатність застосовувати знання з фізіології та біохімії різних видів тварин для ефективного ведення технології виробництва і переробки їх продукції. ФК 12. Здатність застосовувати знання з організації й управління технологічними процесами переробки продукції тваринництва. ФК 13. Здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати. ФК 14. Здатність використовувати професійно-профільні знання й практичні навички для забезпечення проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва продукції тваринництва, м'ясо- та молокопереробних підприємствах. ФК 15. Здатність використовувати фундаментальні, професійно-профільовані знання і практичні навички для розроблення нових та удосконалення існуючих технологій молочних, молоковісних, м'ясних продуктів і м'ясомістких виробів. ФК 16. Здатність до роботи зі спеціальним лабораторним обладнанням та вимірювальною технікою із застосуванням сучасних методів досліджень з метою організації і проведення ветеринарно-санітарної, технологічної експертизи і мікробіологічного контролю якості тваринницької сировини, напівфабрикатів і готових молочних, молоковісних, м'ясних продуктів і м'ясомістких виробів. ФК 17. Здатність до розуміння принципів роботи технологічного обладнання, володіння прогресивними методами його підбору та експлуатації, складання апаратурно-технологічних схем виробництва молочних, молоковісних, м'ясних продуктів і м'ясомістких виробів. ФК 18. Здатність демонструвати навички проектування нових або модернізації діючих виробництв (виробничих дільниць) з виробництва та переробки продукції тваринництва. ФК 19. Здатність використовувати чинну законодавчу базу, довідкові матеріали та професійно-профільовані знання для розроблення нормативної документації ФК 20. Здатність до ділових комунікацій з фахівцями в галузі виробництва та переробки продукції тваринництва, уміння вести дискусію на професійну тематику українською та іноземною мовами
--	--	--

	ФК 21. Здатність до підвищення ефективності виробництва і впровадження принципів ресурсозбереження на м'ясо- та молокопереробних підприємствах
7 – Програмні результати навчання	
ПРН 1.	Забезпечувати організацію технологічних процесів переробки тваринницької сировини у продукти високої якості.
ПРН 2.	Здійснювати ветеринарно-санітарну та технологічну експертизу, мікробіологічний контроль сировини та продукції тваринництва.
ПРН 3.	Здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.
ПРН 4.	Показувати здатність до розуміння предметної області професії з метою навчання співробітників підприємств.
ПРН 5.	Дотримуватися принципів саморегуляції і ведення здорового способу життя, демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ПРН 6.	Демонструвати уміння виконувати професійну роботу як самостійно, так і в групі, уміння отримати результат у рамках обмеженого часу.
ПРН 7.	Контролювати якість виконуваних робіт.
ПРН 8.	Впливати на дотримання вимог, щодо збереження навколишнього середовища.
ПРН 9.	Визначати шляхи пошуку, оброблення та узагальнення інформації.
ПРН 10.	Застосовувати знання з розведення та утримання сільськогосподарських тварин.
ПРН 11.	Обирати технології заготівлі, виробництва та зберігання кормів.
ПРН 12.	Застосовувати нормовану годівлю тварин.
ПРН 13.	Оцінювати системи та способи утримання сільськогосподарських тварин та контролювати і оптимізувати мікроклімат технологічних приміщень.
ПРН 14.	Дотримуватися основних принципів економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.
ПРН 15.	Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій з виробництва доброякісного молока.
ПРН 16.	Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва худоби та птиці.
ПРН 17.	Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль виробництва продукції кролівництва.
ПРН 18.	Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль виробництва продукції птахівництва.
ПРН 19.	Впроваджувати знання з фізіології та біохімії тварин у технологічні процеси виробництва і переробки продукції тваринництва.
ПРН 20.	Організовувати та управляти технологічними процесами переробки продукції тваринництва.
ПРН 21.	Аналізувати господарську діяльність тваринницького підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

	ПРН 22. Організовувати господарську діяльність м'ясо- та молокопереробних підприємств, вести облік сировини, напівфабрикатів, готових продуктів та матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати. ПРН 23. Координувати проведення гігієнічних, санітарно-профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва продукції тваринництва, м'ясо- та молокопереробних підприємствах. ПРН 24. Аналізувати та систематизувати інформацію щодо шляхів удосконалення існуючих і розроблення нових технологій молочних, молоковісних, м'ясних продуктів і м'ясомістких виробів, корегувати і розробляти та/або впроваджувати нові стандарти на продукти із сировини тваринного походження. ПРН 25. Розуміти сутність методів контролю якості і безпечності, використовувати їх для аналізу якості сировини тваринницького походження, напівфабрикатів і готових молочних, молоковісних, м'ясних продуктів і м'ясомістких виробів на відповідність вимогам чинних нормативних документів. ПРН 26. Знати класифікацію, принципи побудови і функціонування технологічного обладнання підприємств з виробництва і переробки продукції тваринництва. ПРН 27. Вибирати та застосовувати для реконструкції, технічного переоснащення діючих виробництв (виробничих дільниць) з виробництва та переробки продукції тваринництва сучасне обладнання та інформаційно-комунікаційні технології ПРН 28. Визначати показники ефективності м'ясо- та молокопереробних виробництв та реалізовувати заходи для її підвищення шляхом раціонального використання і скорочення витрат людської праці, енергетичних та сировинних ресурсів для забезпечення конкурентоспроможності виготовлених молочних, молоковісних, м'ясних продуктів і м'ясомістких виробів. ПРН 29. Впроваджувати мало- або безвідходні технології, організовувати процес утилізації відходів виробництва та забезпечувати екологічну чистоту роботи підприємств з виробництва та переробки продукції тваринництва ПРН 30. Демонструвати здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, уміння вести дискусію, укладати ділову документацію українською та іноземною мовами
	8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми
<i>Кадрове забезпечення</i>	Робоча група: 1 доктор наук, професор, 3 доценти, кандидати наук. Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи): доцент, кандидат технічних наук Шарахматова Т.Є., має стаж науково-педагогічної роботи 24 роки, у 1993 р. захистила кандидатську дисертацію, понад 5 років є деканом факультету технології харчових продуктів, парфумерно-косметичних засобів, експертизи та товарознавства, понад 16 років – доцентом кафедри технології молока та сушіння харчових продуктів, має понад 65 наукових праць. Науково-педагогічна діяльність відзначена

	грамотою Міністра освіти і науки України. До складу проектної групи входить 1 професор, доктор технічних наук та 2 доценти, кандидати технічних наук. Доцент, кандидат технічних наук Поварова Н.М., має стаж науково-педагогічної роботи понад 10 років, другий рік працює на посаді проректора з наукової роботи, понад 6 років – доцентом кафедри технології м'яса, риби і морепродуктів, має понад 65 наукових праць. Науково-педагогічна діяльність відзначена грамотою Міністра освіти і науки України. Професор, доктор технічних наук Ткаченко Н.А., має стаж науково-педагогічної роботи 19 років, у 2008 р. захистила докторську дисертацію, 9 років є завідувачем кафедри технології молока, жирів і парфумерно-косметичних засобів, має 392 наукові праці. Наукова робота та науково-педагогічна діяльність відзначені грамотою Директора департаменту освіти. Доцент, кандидат технічних наук Солецька Г.Д., має стаж науково-педагогічної роботи 20 років, у т.ч. 2 роки працює доцентом кафедри технології м'яса, риби і морепродуктів, має понад 55 наукових праць. Усі науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації освітньої складової освітньо-професійної програми є штатними співробітниками ОНАХТ, мають науковий ступінь і вчене звання та підтверджений рівень наукової і професійної активності.
<i>Матеріально-технічне забезпечення</i>	Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребі. В ОНАХТ встановлено локальні комп'ютерні мережі та бездротовий доступ до мережі Інтернет через WiFi. Користування Інтернет-мережею безлімітне. Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 1286 від 19.09.2017 р., з 01.11.2017 р. Одеській національній академії харчових технологій надано доступ до бібліографічної і реферативної бази даних Scopus. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць в гуртожитках відповідає вимогам. Для проведення досліджень та статистичної обробки експериментальних даних створено спеціалізований комп'ютерний клас кафедри технології м'яса, риби і морепродуктів з відповідним програмним забезпеченням.
<i>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</i>	Офіційний веб-сайт ОНАХТ https://onaf.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти. Матеріали навчально-методичного забезпечення освітньо-наукової програми викладені на освітньому порталі «Центр дистанційного навчання»: http://www.dlc.onaf.edu.ua. Всі ресурси бібліотеки доступні через сайт академії:

	http://library.onaft.edu.ua/ele_new/page_lib.php . Читальна зала бібліотеки забезпечена бездротовим доступом до мережі Інтернет. Крім фонду наукової (в т.ч. електронної) бібліотеки ОНАХТ, студенти мають вільний доступ до бібліотеки кафедр технології молока, жирів і парфумерно-косметичних засобів та технології м'яса, риби і морепродуктів, що містять примірники наукового фахового журналу «Харчова наука і технологія» та примірники монографій, підручників і навчальних посібників, які забезпечують навчальний процес за освітньою програмою.
9 – Академічна мобільність	
<i>Національна кредитна мобільність</i>	На основі двосторонніх договорів між ОНАХТ та університетами України. Допускаються індивідуальні угоди про академічну мобільність для навчання та проведення досліджень в університетах на наукових установах України. До керівництва науковою роботою здобувачів можуть бути залучені провідні фахівці університетів України на умовах індивідуальних договорів. Кредити, отримані в інших університетах, пере зараховуються відповідно до довідки про академічну мобільність.
<i>Міжнародна кредитна мобільність</i>	На основі двосторонніх договорів між ОНАХТ та вищими навчальними закладами закордонних країн-партнерів. Індивідуальна академічна мобільність можлива за рахунок участі у програмах проекту Еразмус+.

II. Перелік компонент освітньо-професійної програми та її логічна послідовність

II.1. Перелік компонент освітньо-професійної програми

Код	Компоненти освітньої складової	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньо-професійної програми			
<i>Цикл дисциплін, що формують загальні компетентності</i>			
ОК ЗК1	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3,0	залік
ОК ЗК2	Історія України та української культури	4,0	екзамен
ОК ЗК3	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	6,0	екзамен
ОК ЗК4	Етика і естетика	3,0	залік
ОК ЗК5	Вища математика	3,0	екзамен
ОК ЗК6	Інформатика та інформаційні технології	3,0	екзамен
ОК ЗК7	Загальна та неорганічна хімія	3,0	екзамен
ОК ЗК8	Органічна хімія	3,0	екзамен
ОК ЗК9	Філософія	3,0	екзамен
ОК ЗК10	Біохімія з основами фізіології харчування	6,0	екзамен
ОК ЗК11	Технічна мікробіологія	3,5	екзамен
ОК ЗК12	Процеси і апарати у тваринництві та переробній промисловості	5,5	залік
ОК ЗК13	Основи автоматизованого проектування	3,0	залік
Всього за цикл:		49,0	

1	2	3	4
<i>Цикл дисциплін, що формують фахові (спеціальні) компетенції</i>			
ОК СК1	Основи фахової діяльності	5,0	залік
ОК СК2	Розведення і генетика сільськогосподарських тварин і птиці	4,0	залік
ОК СК3	Ветеринарно-гігієнічні основи отримання доброякісного молока	4,0	залік
ОК СК4	Ознайомча практика (вступ до фаху)	6,0	залік
ОК СК5	Технологія кормів з основами кормовиробництва	5,0	залік
ОК СК6	Годівля сільськогосподарських тварин	4,0	екзамен
ОК СК7	Біобезпека і радіобіологія	3,5	залік
ОК СК8	Моделювання якості м'яса худоби та птиці	3,0	залік
ОК СК9	Навчальна практика	6,0	залік
ОК СК10	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці	3,0	екзамен
ОК СК11	Мікробіологія у виробництві та переробці продукції тваринництва	6,0	екзамен
ОК СК12	Технологічне обладнання підприємств з виробництва і переробки продукції тваринництва	5,0	екзамен
ОК СК13	Технологія переробки молока	20,0	екзамен
ОК СК14	Технологія переробки м'яса	20,0	екзамен
ОК СК15	Ветеринарно-санітарна і технологічна експертиза молока	3,0	залік
ОК СК16	Основи проектування підприємств з виробництва і переробки продукції тваринництва	6,0	залік
ОК СК17	Технології зберігання м'ясних продуктів	3,0	залік
ОК СК18	Виробнича практика	6,0	залік
ОК СК19	Виконання кваліфікаційної роботи бакалавра	6,0	диф. залік
ОК СК20	Державний іспит	3,0	екзамен
Всього за цикл:		121,5	
Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми			
<i>Цикл дисциплін, що формують загальні компетенції</i>			
ВК ЗК1	Фізика	3,0	екзамен
ВК ЗК2	Матеріалознавство	3,0	екзамен
ВК ЗК3	Інженерна та комп'ютерна графіка	3,0	залік
ВК ЗК4	Нарисна геометрія	3,0	залік
ВК ЗК5	Конфліктологія	3,0	залік
ВК ЗК6	Основи психології	3,0	залік
ВК ЗК7	Екологія у тваринництві та переробній промисловості	3,0	залік
ВК ЗК8	Екологічний контроль виробництва і переробки продукції тваринництва	3,0	залік
Всього за цикл:		12,0	
<i>Цикл дисциплін, що формують фахові (спеціальні) компетенції</i>			
ВК СК1	Генотипи ссавців у формуванні якості молока	5,0	залік
ВК СК2	Фізіологія і господарсько-корисні ознаки тварин у формуванні якості сировини	5,0	залік
ВК СК3	Фізіологія сільськогосподарських тварин і птиці	5,0	залік
ВК СК4	Анатомія і фізіологія тварин і птиці	5,0	залік
ВК СК5	Хімія м'ясної сировини	6,0	екзамен
ВК СК6	Біотехнологія м'яса	6,0	екзамен

1	2	3	4
ВК СК7	Хімія молочної сировини	5,5	екзамен
ВК СК8	Хімія і фізика молока і молочних продуктів	5,5	екзамен
ВК СК9	Підприємництво та інвестиційна діяльність в технології виробництва та переробки продукції тваринництва	5,0	екзамен
ВК СК10	Економіка і бухгалтерський облік у тваринництві	5,0	екзамен
ВК СК11	Технологія виробництва продукції птахівництва і кролівництва	6,0	залік
ВК СК12	Технологія виробництва продукції козівництва	6,0	залік
ВК СК13	Технологічні основи переробки молока	3,0	залік
ВК СК14	Основи виробництва молочних продуктів	3,0	залік
ВК СК15	Облік і звітність у виробництві і переробці продукції тваринництва	6,0	залік
ВК СК16	Технологічні розрахунки, облік і звітність	6,0	залік
ВК СК17	Стандартизація продукції тваринництва	3,0	залік
ВК СК18	Основи стандартизації, метрології та сертифікації	3,0	залік
ВК СК19	Основи наукових досліджень	4,0	залік
ВК СК20	Управління технологічними процесами	4,0	залік
ВК СК21	Безвідходні технології молокопереробних виробництв	5,0	екзамен
ВК СК22	Комплексна переробка вторинної молочної сировини	5,0	екзамен
ВК СК23	Ветеринарно-санітарна і технологічна експертиза м'яса і молочних продуктів	4,0	залік
ВК СК24	Контроль якості продукції тваринництва	4,0	залік
Всього за цикл:		57,5	
РАЗОМ		240,0	

III Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня вищої освіти – бакалавр

- на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років – 240 кредитів ЄКТС;
- на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 12 років – 240 кредитів ЄКТС;
- на основі ступеня молодшого бакалавра ВНЗ має право скорочувати обсяг освітньої програми – 180 кредитів ЄКТС.
Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначеною стандартом вищої освіти

IV Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Кінцеві, підсумкові, інтегративні результати навчання, що визначають нормативний зміст підготовки.

V Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі: - атестаційного екзамену; - та публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми технології виробництва і переробки продукції тваринництва, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів зоотехнічної науки. Кваліфікаційна робота бакалавра зі спеціальності 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» підлягає обов'язковій перевірці на академічний плагіат. Кваліфікаційна робота, яка пройшла перевірку на академічний плагіат, має бути оприлюднена.
Вимоги до атестаційного екзамену	Атестаційний екзамен має передбачати оцінювання обов'язкових результатів навчання, визначених цим стандартом та освітньою програмою.

VI Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ВНЗ повинна функціонувати система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

VII Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
2. Закон України «Про ветеринарну медицину» // ВВР. – 2007. – №5-6, ст. 53; 2008. – № 76, ст. 22; зміни 2008, 2012, 2014 рр.
3. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII.
4. Постанова Кабінету Міністрів від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
5. Постанова Кабінету Міністрів від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».
6. Наказ МОН України від 19.02.2015 № 166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів».
7. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266».
8. Наказ Міністерства освіти України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».
9. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2015. – Київ : Вид-во «Соціформ», 2015.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Б.В. Єгоров

2017 р.

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кваліфікація - бакалавр з виробництва та переробки продукції тваринництва

Строк навчання – 3 роки 10 місяців

На основі повної загальної середньої освіти

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

спеціальність
з галузі знань
спеціальності
форма навчання

20 «Аграрні науки і продовольство»

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

дення

I. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Рік навчання	Вересень				Жовтень				Листопад				Грудень				Січень				Лютий				Березень				Квітень				Травень				Червень				Липень				Серпень						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
1	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	C	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	C	П	П	П	П	К	К	К	К	К	К		
2	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	C	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	C	П	П	П	П	К	К	К	К	К	К		
3	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	C	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	C	К	К	К	К	К	К	П	П	П	П		
4	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	C	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	C	ДА	ДА										

ПОЗНАЧЕННЯ: Т – теоретичне навчання; С – екзаменаційна сесія; П – практика; К – канікули; ДМ – дистанційний модуль; Д – виконання дипломного проєкту; DA – державна атестація

II. ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПРО БЮДЖЕТ ЧАСУ, тижні

Курс	Теоретичне навчання	Екзаменаційна сесія	Практика	Державна атестація	Виконання дипломної роботи (проєкту)	Канікули	Дистанційний модуль	Разом
1	36	4	4	-	-	8	-	52
2	36	4	4	-	-	8	-	52
3	36	4	-	-	-	8	-	48
4	35	4	4	2	-	2	-	47

III. ПРАКТИКА

Назва практики	Семестр	Тижні
Ознайомча (вступ до фаху)	2	4
Навчальна	4	4
Виробнича	7	4

IV. ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Назва навчальної дисципліни	Форма державної атестації	Семестр
Кваліфікаційна робота бакалавра	захист	8
Державний іспит	іспит	8

Розглянуто та затверджено на засіданні

Вченої ради ОНАХТ, Протокол № 1 від 14.12.17 р.

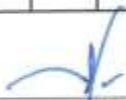
Б.В. Єгоров

2.2.12.1	Безперервно-сантарна і технологічна експертиза м'ясох і м'ясних продуктів		7		4,0	120	60	28	32		60						0,20	
2.2.12.2	Контроль якості продукції тваринництва																	
	Разом за циклом 2.2	4	8		57,5	1 725	672	280	240	144	1 653	0,25	0,25	0,00	0,55	0,45	0,55	0,25
	Разом за вибраними дисциплінами	5	11		69,5	2 085	818	342	270	206	1 267	0,40	0,40	0,15	0,73	0,45	0,55	0,25
	Загальна кількість				240,0	7 200	2 694	1 118	978	560	4 595	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
	Кількість годин на тиждень											45	45	45	45	45	45	45
	Кількість екзаменів	25										3	3	3	4	4	4	2
	Кількість залків	32										5	5	4	3	3	3	4
	Кількість курсових проектів	2															1	1
	Кількість курсових робіт	0																

* - диференційовані зали

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

Декан факультету Технологій харчових продуктів, парфумерно-косметичних засобів, експертизи та товарознавства

(підпис)

(підпис)

Ф.А. Тришин

Т.С. Шаракматова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до навчального плану

Код та найменування спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівеньОсвітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництваФорма навчання денна та заочна

Загальний обсяг у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи

та строк навчання 240 кредитів ЄКТС, 3 роки 10 місяців

Навчальний план, затверджений Вченою радою Одеської національної академії харчових

технологій 27 грудня 2017 року, протокол № 8

(дата та номер протоколу)

Відповідність вимогам стандарту вищої освіти (в разі наявності) відповідає

Відповідність вимогам професійного стандарту (в разі наявності) _____

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання _____

повна загальна середня освіта

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
I. Цикл загальної підготовки		
Обов'язкові дисципліни		
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. - Здатність спілкуватися іноземною мовою та працювати з іноземною спеціальною літературою. - Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології. - Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.	• уміння складати документи різних видів. • уміння послуговуватися лексикографічними джерелами та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури. • уміння підготувати доповідь, виступ, складати план, конспект, реферат тощо, робити необхідні нотатки, висиски відповідно до поставленої мети.	1. Українська мова (за професійним спрямуванням)
- Здатність орієнтуватися в історичному матеріалі, використовуючи причинно-наслідковий принцип. - Здатність аналізувати історичні процеси, що відбувалися на території України з іншими подіями всесвітньої історії. - Здатність працювати з картою, ідентифікувати історичні персоналії, об'єкти культурної спадщини	• уміння виявляти причини, суть та наслідки найбільш важливих суспільно-політичних подій (реформи, революції). • уміння зіставляти історичні процеси з епохами, застосовувати набуті знання для прогнозування сучасних процесів для формування свідомості громадянина й патріота України. • уміння використовувати	2. Історія України та української культури

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
	матеріал з усіх періодів історії української державності та культури.	
- Здатність формувати загальні уявлення про особливості ділового спілкування. - Здатність до набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами; одержування новітньої фахової інформації через іноземні джерела. - Здатність користуватися усім монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної, загальноекономічної та фахової тематики.	• уміння спілкуватися іноземною мовою на побутові, суспільно-політичні та професійні теми в межах вивченої лексики та граматики. • уміння читати та перекладати тексти побутової, суспільно-політичної, загальноекономічної та фахової тематики. • уміння вести переговори на різні теми та робити презентації згідно вимог ділового мовлення. • уміння читати та перекладати тексти побутової, суспільно-політичної, загальноекономічної та фахової тематики.	3. Іноземна мова (за професійним спрямуванням)
- Здатність визначати мету і завдання ділового спілкування. - Здатність сформулювати та обґрунтувати рекомендації щодо вдосконалення культури мовної поведінки. - Здатність розпізнавати словесні маніпуляції та обирати прийоми протидії їм. - Здатність оцінювати доречність і ефективність прийомів словесної суперечки.	• уміння правильно обрати стратегію і тактику ділового спілкування. • уміння організувати і провести індивідуальне діалогове спілкування, службове спілкування телефоном, службове спілкування з аудиторією. • уміння спланувати, організувати і провести комерційні переговори. • уміння вправно користуватися засобами виразного мовлення та невербальними засобами комунікації	4. Етика ділового спілкування
- Здатність володіти основами математичного апарату, необхідними для ефективного вивчення інших дисциплін. - Здатність розв'язувати типові задачі в межах вивченого програмного матеріалу. - Здатність сформулювати реальну прикладну задачу і	• уміння аналізувати та формувати постановку задачі з використанням математичних та статистичних методів. • уміння використовувати у практичній діяльності набутих знань щодо застосування математичних	5. Вища математика

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
побудувати її математичну модель на базі набутих математичних знань.	і статистичних методів для дослідження професійних задач. • уміння самостійно працювати з навчально-методичною літературою і використовувати необхідні програмні продукти для аналізу і розв'язування професійних задач.	
- Здатність формувати уявлення про можливості використання персонального комп'ютера у власній та суміжних спеціальностях. - Здатність визначати та надавати характеристику пакетам прикладних програм загального та спеціального призначення для розв'язання задач професійного спрямування.	• уміння розробляти моделі прийняття управлінських рішень із застосуванням комп'ютерної техніки. • уміння використовувати можливості сучасних локальних комп'ютерних мереж для колективної роботи та спільного використання ресурсів. • уміння користуватися службами глобальної мережі Internet для пошуку інформації, співпраці та використання інших мережних ресурсів, можливостей електронної пошти та телеконференцій з метою розв'язання поставлених професійних завдань та інтелектуального збагачення.	6. Інформатика та інформаційні технології
- Здатність оцінити зв'язок властивостей елементів із їхнім положенням у періодичній системі Менделєєва, хімічний характер найважливіших сполук (їхню поведінку в розчині, окисно-відновні властивості). - Здатність визначити чинники, які впливають на швидкість хімічної реакції. - Здатність оцінити найважливіші неорганічні речовини у технологічних процесах, а також неорганічні реагенти, які застосовуються	• уміння підібрати необхідні неорганічні речовини для технологічного процесу, виходячи із заданих параметрів. • уміння використовувати закономірності перебігу хімічних процесів. • уміння застосовувати одержані знання до розв'язання техніко-економічних завдань. • уміння визначати найважливіші макро- та мікроелементи, їхню фізіологічну роль, мінеральний склад сировини і готових	7. Загальна та неорганічна хімія

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
у техніхімічному контролі сировини та готової продукції.	продуктів.	
- Здатність визначити хімію і властивості речовин, що негативно впливають на якість сировини і готової продукції. - Здатність класифікувати органічні сполуки та виділити серед них забруднювачі навколишнього середовища. - Здатність оцінити зміни і перетворення, які відбуваються з органічними сполуками в результаті виробництва та переробки продукції тваринництва, наявність шкідливих речовин, які під час контакту з організмом людини в умовах виробництва, побуту чи при зберіганні продуктів за різних умов може спричинити захворювання або відхилення у стані здоров'я.	• уміння використовувати знання органічної хімії в науковій та практичній діяльності для творчого вирішення питань інтенсифікації екологічної безпеки країни, підвищення якості сировини та готової продукції, зниження витрат при зберіганні та транспортуванні, розробки сучасних методів контролю сировини, розробки сучасних технологій та ін. • уміння володіти сучасними методами та навичками роботи з природними сполуками, які містяться в сировині та готовій продукції. • уміння методично і технічно організувати проведення аналітичних досліджень органічних сполук.	8. Органічна хімія
- Здатність охарактеризувати основні особливості історичних етапів філософії. - Здатність визначити та надавати характеристику різноманітним галузям філософського знання.	• уміння використовувати спеціальні філософські терміни та поняття. • уміння використовувати загальні та спеціальні методи філософії при здійсненні наукових досліджень.	9. Філософія
- Здатність визначити хімічний склад, будову, властивості і біологічну роль основних сполук живої організму. - Здатність оцінити ферментативні перетворення та основні шляхи дисиміляції вуглеводів, ліпідів та азотистих сполук в організмі. - Здатність охарактеризувати взаємозв'язок основних процесів обміну речовин при виробництві та переробці	• уміння використовувати теоретичні положення при виконанні лабораторних робіт, курсових та дипломних проєктів, а також тлумачити результати експерименту. • уміння орієнтуватися за допомогою основних біохімічних досліджень в проблемах та перспективних напрямках розвитку галузі з виробництва та переробки продукції тваринництва. • уміння визначати добові	10. Біохімія з основами фізіології харчування

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
продукції тваринництва. - Здатність оцінити стан і перспективи розвитку сучасної фізіології, дієтології та гігієни харчування.	енерговитрати та їх поповнення в харчовому раціоні. • уміня розрахувати середньодобові потреби різних груп людей в енергії та харчових джерелах.	
- Здатність оцінити стан та перспективи управління здоров'ям людини через безпечне харчування. - Здатність визначити та надати характеристику найважливішим біохімічним процесам, збудниками яких є мікроорганізми, їх промислове використання. - Здатність обґрунтувати та визначити стан продукції, яка контролюється та шляхи її подальшого використання.	• уміня визначати вид мікроорганізму на мікробіологічному препараті. • уміня готувати поживні середовища, стерилізувати середовища і посуд. • уміня проводити санітарно-мікробіологічне дослідження: поверхні робочого столу, інвентарю, посуду, рук персоналу; визначати якість та безпеку товарів народного споживання та продовольства за мікробіологічними показниками. • уміня робити висновки про стан продукції, яка контролюється та визначати шляхи її подальшого використання.	11. Технічна мікробіологія
- Здатність обґрунтувати базові закономірності гідромеханічних, теплових масообмінних та механічних процесів, принципи їх моделювання. - Здатність провести основні розрахунки апаратів для проведення основних процесів при виробництві та переробці продукції тваринництва.	• уміня володіти навичками практичної роботи з гідромеханічними, тепло- і масообмінними апаратами. • уміня визначити основні параметри і кількісні характеристики процесів при виробництві та переробці продукції тваринництва. • уміня проводити основні розрахунки з використанням експериментальних та довідкових даних.	12. Процеси і апарати у тваринництві та переробній промисловості
- Здатність обґрунтувати принципи проектування нових або модернізації діючих виробництв (виробничих ділянок) з виробництва та переробки продукції тваринництва.	• уміня вибирати та застосовувати для реконструкції, технічного переоснащення діючих виробництв (виробничих ділянок) з виробництва та переробки продукції	13. Основи автоматизованого проектування

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
- Здатність аналізувати принципи роботи технологічного обладнання, прогресивні методи його підбору та експлуатації. - Здатність використовувати чинну законодавчу базу, довідкові матеріали та професійно-профільовані знання для проектування підприємств з виробництва та переробки продукції тваринництва. - Здатність обґрунтувати основи підвищення ефективності виробництва і впровадження принципів ресурсозбереження на м'ясо- та молокопереробних підприємствах.	тваринництва сучасне обладнання та інформаційно-комунікаційні технології. • уміння визначати показники ефективності м'ясо- та молокопереробних виробництв та реалізовувати заходи для її підвищення шляхом раціонального використання і скорочення витрат людської праці, енергетичних та сировинних ресурсів для забезпечення конкурентоспроможності виготовлених м'ясних та молочних продуктів. • уміння впроваджувати мало- або безвідходні технології, організовувати процес утилізації відходів виробництва та забезпечувати екологічну чистоту роботи підприємств з виробництва та переробки продукції тваринництва.	
Вибіркові дисципліни		
- Здатність аналізувати, виділяти головне, робити висновки. - Здатність обґрунтувати висновки.	• володіння і застосування законів фізики для ефективного вивчення інших дисциплін. • аналіз та формулювання постановки задачі з використанням фізичних методів. • уміння аналізувати у взаємозв'язку фізичні явища.	14. Фізика / Матеріалознавство
- Здатність використовувати правила виконання зображень видів, розрізів і перерізів за вимогами державних стандартів. - Здатність використовувати правила нанесення розмірів на креслення за вимогами державних стандартів. - Здатність використовувати правила введення і виведення графічної інформації при	• уміння зображати геометричні фігури в ортогональних і аксонометричних проєкційних системах. • уміння будувати види, розрізи і перерізи виробів за вимогами державних стандартів, виконувати креслення різних типів і не різних з'єднань, у тому числі різьбових, зварних та ін.	15. Інженерна та комп'ютерна графіка / Нарисна геометрія

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
комп'ютерному створенні зображень.	• уміння створювати технічні креслення і геометричні побудови на персональному комп'ютері за допомогою одного з поширених графічних пакетів, вміти використовувати графічний редактор AutoCad у практичній діяльності.	
- Здатність аналізувати взаємодію основних підструктур психіки. - Здатність орієнтуватися в питаннях соціальної структури групи, колективу. - Здатність самостійно осмислювати різні теорії в одержанні наукового знання про психіку, індивіда, колектив, тощо	• уміння використовувати загальні теоретичні знання з психології за для впливу на особистість, індивіда. • уміння констатувати певні психічні стани співрозмовника. • розуміння феноменів особистісних інтересів та послідів. • розуміння та використання психологічних тестів для різних потреб	16. Конфліктологія / Основи психології
- Здатність визначити закономірності розвитку та взаємодії системи "людина – суспільство – біота – довкілля". - Здатність оцінити основні форми та особливості антропогенної дії на оточуюче природне середовище. - Здатність використовувати основні нормативні документи й закони України у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування. - Здатність аналізувати основні методи управління якістю навколишнього середовища та раціонального природокористування.	• уміння ефективно користуватися екологічними довідниками, законодавчими та нормативними документами про охорону навколишнього природного середовища. • уміння формувати практичні пропозиції для поліпшення стану навколишнього природного середовища та раціоналізації природокористування. • уміння оцінити економічний збиток від забруднення навколишнього природного середовища та нерационального використання природних ресурсів. • уміння застосовувати сучасні методи вирішення екологічних проблем та раціонального природокористування. • уміння оцінювати рівень екологічної безпеки підприємства.	17. Екологія у тваринництві та переробній промисловості / Екологічний контроль виробництва та переробки продукції тваринництва

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
II. Цикл професійної підготовки		
Обов'язкові дисципліни		
- Здатність оцінити галузеву структуру тваринництва. - Здатність визначити показники росту та розвитку тварин, способи їх утримання, методи розведення та селекційної роботи. - Здатність використовувати особливості організації і технологію годівлі різних видів сільськогосподарських тварин.	• уміння організувати і провести зоотехнічний та племінний облік у тваринництві. • уміння оцінити тварину за екстер'єром і конституцією. • уміння провести облік росту та продуктивності сільськогосподарських тварин. • уміння визначити обсяг виробництва молока, м'яса та інших видів продукції. • уміння визначити якість продукції тваринництва.	1. Основи фахової діяльності
- Здатність аналізувати генетику популяцій сільськогосподарських тварин та птиці. - Здатність організувати племінну роботу з породами. - Здатність аналізувати закономірності росту і розвитку тварин у різні вікові періоди, конституції і екстер'єру, інтер'єру. - Здатність використовувати різні системи та способи утримання сільськогосподарських тварин та контролю за мікрокліматом технологічних приміщень.	• уміння проводити племінну роботу серед основних порід м'ясо-молочних напрямків великої рогатої худоби, свиней м'ясних порід, дрібної рогатої худоби, кросів птиці. • уміння визначати генетичні особливості тварин різних порід. • уміння проводити підготовку маточного поголів'я тварин до відтворення і володіти технікою і правилами осіменіння самок основних видів тварин. • уміння аналізувати родоводи тварин різних видів, оцінювати екстер'єр тварин та його вади, аналізувати та обліковувати показники продуктивності та індивідуального розвитку тварин, встановлювати породну приналежність та породний напрям продуктивності тварин.	2. Розведення і генетика сільськогосподарських тварин і птиці
- Здатність оцінити особливості фізіології ссавців під час догляду та експлуатації в сучасних технологіях виробництва молока.	• уміння впроваджувати знання з фізіології тварин у технологічні процеси отримання доброякісної молочної сировини.	3. Ветеринарно-гігієнічні основи отримання доброякісного молока

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
- Здатність застосувати системи та способи утримання сільськогосподарських тварин, системи створення і контролю мікроклімату сільськогосподарських підприємств. - Здатність аналізувати принципи роботи технологічного обладнання та прогресивні методи його підбору і експлуатації для отримання доброякісного молока. - Здатність оцінити шляхи попередження потрапляння до молочної сировини забруднень техногенного і біогенного походження. - Здатність аналізувати фізіологію молокоутворення. - Здатність визначити вплив зоотехнічних факторів на якість і властивості сировини. - Здатність обирати способи доїння, встановлювати їх переваги і недоліки. - Здатність аналізувати ветеринарні і санітарні вимоги до ферм по виробництву молока.	• уміння оцінювати системи та способи утримання сільськогосподарських тварин, контролювати і оптимізувати мікроклімат приміщень підприємств з виробництва молока. • уміння обґрунтувати вибір способів та обладнання для доїння. • уміння обґрунтувати способи і режими первинної обробки молока на фермі. • уміння вибирати сучасне технологічне обладнання для впровадження на сільськогосподарських підприємствах. • уміння організовувати і координувати проведення гігієнічних, санітарно-профілактичних заходів на фермах. • уміння визначити джерела забруднення молока небезпечними контамінантами та мікрофлорою і обирати методи їх ліквідації. • уміння попереджати і виявляти непридатну для переробки молочну сировину.	
- Здатність використовувати знання з основних технологій заготівлі, виробництва та зберігання кормів. - Здатність оцінити основні технології заготівлі, виробництва та зберігання кормів. - Здатність використовувати основні правила складання раціонів для різних видів і статево-вікових груп тварин та організації нормованої їх годівлі з урахуванням річної потреби підприємства в кормах. - Здатність використовувати класифікацію сировини для	• уміння обирати технології заготівлі, виробництва та зберігання кормів. • уміння застосовувати нормовану годівлю тварин. • уміння оцінювати ефективність функціонування основних технологічних процесів комбикормового виробництва. • уміння аналізувати процеси, що відбуваються в сировині і готовій продукції при їх переробці та зберіганні	4. Технологія кормів з основами кормовиробництва

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
виробництва комбікормової продукції, основні технологічні процеси комбікормового виробництва. - Здатність оцінити основні фактори, які впливають на ефективність технологічних процесів. - Здатність привести основні показники оцінки ефективності технологічних процесів комбікормового виробництва. - Здатність скласти раціони для різних видів і статевих груп тварин та організації нормованої їх годівлі з урахуванням річної потреби підприємства в кормах. - Здатність до організації повноцінної годівлі тварин на основі деталізованих норм, способів раціонального використання, підготовки до згодовування кормів з урахуванням екологічного, господарського стану та умов утримання тварин. - Здатність оцінити значення годівлі у формуванні продуктивності та реалізації генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин та птиці. - Здатність оцінити вплив основних поживних та біологічно активних речовин на продуктивність тварин, їх відтворну здатність, попередження захворювань, якість продукції. - Здатність використовувати особливості травлення та обміну речовин у сільськогосподарських тварин і птиці різних видів та вікових груп. - Здатність розподілити основні типи годівлі	• уміння визначати основні біохімічні показники кормів для тварин. • уміння розраховувати склад мінерально - вітамінного преміксу для балансування раціонів сільськогосподарських тварин та птиці. • уміння проводити аналіз поживної та біологічної цінності кормових засобів. • уміння надавати обґрунтовані рекомендації щодо ефективного використання кормових засобів у складі комбікормової продукції чи раціону тварин. • уміння визначати енергетичну цінність кормових засобів у вивезених кормових одиницях та обмінній енергії. • уміння визначати поживність кормових засобів та раціонів годівлі тварин за вмістом перетравних поживних речовин. • уміння скласти раціони за деталізованими нормами годівлі, розробляти програми годівлі та розраховувати рецепти комбікормової продукції для сільськогосподарських тварин та птиці.	5. Годівля сільськогосподарських тварин

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
сільськогосподарських тварин і птиці та особливості використання комбікормової продукції. - Здатність використовувати методику складання раціонів годівлі сільськогосподарських тварин та розрахунку рецептів комбікормової продукції.		
- Здатність аналізувати основні напрями та історію розвитку досліджень проблем біологічної безпеки. - Здатність формулювати вимоги основ міжнародного законодавства та державної політики щодо забезпечення біологічної безпеки. - Здатність оцінити основні характеристики іонізуючих випромінювань та джерела радіоактивного забруднення повітря, води, ґрунту, продовольчої сировини та продукції тваринництва. - Здатність оцінити біологічну дію радіації на організм тварин, соматичні і генетичні ураження.	• уміння визначати головні властивості екосистеми з точки зору формування біологічної небезпеки. • уміння проводити аналіз виникнення біологічно небезпечних ситуацій. • уміння розробляти конкретні заходи щодо управління біобезпекою. • уміння проводити оцінку радіоактивного забруднення (питомої поверхневої та об'ємної активності) продовольчої сировини, води, ґрунту, продукції тваринництва. • уміння застосовувати засоби захисту продовольчої сировини і продукції тваринництва від несприятливого впливу радіації.	6. Біобезпека і радіобіологія
- Здатність оцінити науково-обґрунтовані закономірності вирощування та розвитку сільськогосподарської худоби та птиці. - Здатність організувати науково-обґрунтовану систему годівлі сільськогосподарських тварин та птиці, зберігання та раціональне використання кормів. - Здатність визначити біологію живлення окремих видів і статево-вікових груп сільськогосподарських тварин та птиці та роль поживних	• уміння формувати м'ясну продуктивність сільськогосподарської худоби та птиці у процесі вирощування та відгодовування. • уміння розробити модель продукту з м'яса сільськогосподарської худоби та птиці, враховуючи його хімічний склад, органолептичну оцінку, структурно-механічні властивості, та визначати кінетику змін. • уміння оптимізувати	7. Моделювання якості м'яса худоби та птиці

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
речовин у функціях життєдіяльності організму. - Здатність оцінити фізико-хімічні властивості поживних і біологічні активних речовин кормів та кормових добавок, їх вплив на процеси травлення тварин, біосинтез компонентів м'яса, яєць, шкіри.	співвідношення показників, що впливають на біологічну, харкову та енергетичну цінність за різними критеріями відповідності, досягти характерних для розробленого продукту. • уміння використовувати практичні прийоми управління продуктивністю сільськогосподарських тварин та якістю їх продукції.	
- Здатність оцінити вплив чинників зовнішнього середовища на функціонування підприємств з виробництва та переробки продукції тваринництва. - Здатність створити безпечне робоче місце. - Здатність до втілення заходів, спрямованих на створення безпечних умов праці з метою збільшення ефективності технології торговельних процесів.	• уміння визначити фактори ризику на підприємстві. • володіння способами та засобами захисту праці з метою збільшення ефективності технології виробництва та переробки продукції тваринництва. • знання охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час роботи з обладнанням та устаткуванням.	8. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці
- Здатність оцінити різні групи мікроорганізмів, які є представниками корисної мікрофлори продукції тваринництва та технічно-шкідливу мікрофлору і її роль в процесах псування продукції тваринництва. - Здатність визначити основні джерела мікробного забруднення продукції тваринництва і особливості розмноження мікроорганізмів у м'ясі і молоці. - Здатність оцінити вплив технологічних режимів і умов обробки продукції тваринництва на кількісний і якісний склад мікрофлори та методи зниження бактеріального забруднення готової продукції.	• уміння проводити санітарно-мікробіологічне дослідження поверхні робочого столу, інвентарю, посуду, рук персоналу; визначити якість та безпеку товарів швидкого споживання та продовольства за мікробіологічними показниками. • володіти технікою бактеріологічних досліджень. • уміння здійснювати санітарно-мікробіологічний контроль стану виробництва. • уміння самостійно аналізувати результати проведених бактеріологічних досліджень продукції тваринництва та визначати шляхи її подальшого використання.	9. Мікробіологія у виробництві та переробці продукції тваринництва

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
- Здатність визначити вимоги до санітарно-мікробіологічного контролю сировини, умов виробництва і готової продукції.		
- Здатність вибрати енергоефективні технологічні схеми виробництва та переробки продукції тваринництва. - Здатність застосувати необхідне обладнання для реалізації відповідних схем виробництва та переробки продукції тваринництва. - Здатність оптимізувати існуючі та вибрати енергоефективні види технологічного обладнання для виробництва та переробки продукції тваринництва.	• уміння орієнтуватися у виборі необхідного обладнання для реалізації відповідних схем виробництва та переробки продукції тваринництва. • уміння аналізувати процеси, які відбуваються у вибраному обладнанні. • уміння оптимізувати існуючі та вибрати енергоефективні види технологічного обладнання для виробництва та переробки продукції тваринництва.	10. Технологічне обладнання підприємств з виробництва та переробки продукції тваринництва
- Здатність розкрити сутність і доцільність застосування основних технологічних процесів при переробці молока у молочної та молоковоїмісній продукції. - Здатність застосувати технологічні схеми переробки молока у молочної та молоковоїмісній продукції різних груп, їх апаратурного оформлення, особливостей підготовки сировини до переробки, сутності технологічних процесів, умов формування споживних властивостей, фасування, зберігання і транспортування готової продукції. - Здатність оцінити вимоги до якості сировини, напівфабрикатів і готової молочної та молоковоїмісній продукції та лабораторні методи оцінки їх якості.	• уміння використовувати сучасну нормативну базу та законодавчі акти при організації процесу переробки молока у молочної та молоковоїмісній продукції різних груп, при розробці та впровадженні у виробництво нових нормативних документів на виробництво молочної та молоковоїмісній продукції. • уміння обирати технологічні схеми переробки молока у молочної та молоковоїмісній продукції високої якості та безпеки, обґрунтовувати параметри технологічних процесів. • уміння дати оцінку технологічним процесам переробки молока у різні продукти з огляду на організацію безвідходної переробки сировини, матеріаломісткості та енергоємності, екологічності; здійснювати обґрунтований	11. Технологія переробки молока

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
- Здатність оцінити вимоги стандартів до якості основної сировини, допоміжних матеріалів і цільової продукції. - Здатність застосувати основні принципи технології первинної обробки та зберігання продукції тваринництва, умови проведення технологічних операцій. - Здатність вдосконалити існуючі технології, шляхи підвищення якості продукції та зниження її собівартості, перспективи розвитку галузі, екологічний стан діючих виробництв.	• вміння розробляти та вдосконалювати принципи і апаратурно-технологічні схеми первинної обробки тваринницької сировини. • вміння вибирати оптимальні режими здійснення технологічних операцій, створювати ефективні технології з використанням існуючої та новітньої науково-технічної інформації. • вміння обирати раціональні технологічні рішення і науково їх обґрунтовувати. • вміння аналізувати технологічні ситуації, рівень екологічної безпеки виробництва.	12. Технологія переробки м'яса
- Здатність оцінити параметри технологічного контролю виробництва доброякісного молока. - Здатність аналізувати принципи роботи спеціального лабораторного обладнання та вимірювальної техніки. - Здатність застосувати традиційні і сучасні методи досліджень молочної сировини. - Здатність дотримуватися порядку виконання ветеринарно-санітарної експертизи молока, порядку проведення технологічної експертизи молочної сировини.	• вміння забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль виробництва доброякісної молочної сировини. • вміння використовувати методи контролю якості і безпеки для аналізу якості сировини тваринницького походження на відповідність вимогам чинних нормативних документів. • вміння проводити ветеринарно-санітарну експертизу молока та технологічну експертизу молочної сировини.	13. Ветеринарно-санітарна і технологічна експертиза молока
- Здатність використовувати інформаційне забезпечення процесу проектування, в тому числі класифікації та характеристики базових елементів (сировини, тари, готової продукції, обладнання тощо). - Здатність визначити сутність	• Уміння орієнтуватися у виробничих ситуаціях з безліччю вісяких рішень. • вміння аналізувати технологічні процеси з виробництва та переробки продукції тваринництва і приймати найбільш ефективні технічні та управлінські	14. Основи проектування підприємств з виробництва та переробки продукції тваринництва

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
сучасних методів проектування інженерних об'єктів, в тому числі вибору оптимальних технологічних схем, продуктивних розрахунків, вибору і розрахунку устаткування та ін.). - Здатність визначити інформаційне забезпечення процесу проектування, в тому числі класифікації та характеристики технологічного процесу в цілому або технологічної схеми з виробництва та переробки продукції тваринництва. - Здатність використовувати принципи автоматизованого проектування промислових об'єктів з виробництва та переробки продукції тваринництва.	рішення. • уміння провести попередній теоретичний аналіз об'єкту проектування і практичне дослідження об'єкту реконструкції з метою отримання вихідної інформації і сформулювати задачу проектування. • уміння виконати навчальний проект заданого об'єкту з використання методів автоматизованого проектування. • уміння оформляти проектну текстову та графічну документацію.	
- Здатність використати традиційні і новітні технології зберігання та пакування м'яса забійних тварин, м'яса птиці, м'ясної сировини, м'ясних та м'ясомісних продуктів. - Здатність застосовувати способи холодильної обробки м'яса забійних тварин, м'яса птиці, м'ясної сировини, м'ясних та м'ясомісних продуктів. - Здатність надати характеристики пакувальних матеріалів і тари, які використовують у м'ясній галузі, стан і тенденції розвитку пакувальної галузі в Україні та світі. - Здатність оцінити особливості пакування окремих груп продуктів м'ясо-жирового, м'ясо- і птахоперобного виробництва.	• уміння рекомендувати науково обгрунтовані технології зберігання та пакування для підвищення ефективності виробництва, забезпечення якості готової продукції і стабільності показників при зберіганні. • уміння вибирати ефективне технологічне обладнання для пакування продукції. • уміння визначати вид і тип тари, основних пакувальних матеріалів та способу пакування в залежності від виду продукту та способу зберігання. • уміння оцінювати якість товарів в процесі пакування, маркування і зберігання за допомогою сучасних методів досліджень в тому числі проводити логістику і моніторинг використання пакувальних матеріалів.	15. Технології зберігання м'ясних продуктів

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
технології виробництва і переробки їх продукції. - Здатність класифікувати різні види свійських тварин та птиці за породою, годівністю, напрямом використання. - Здатність оцінити морфологічну будову, хімічний склад та харчову цінність тканин м'яса різних видів свійських тварин та птиці. - Здатність встановити вплив природних та технологічних факторів на якісні характеристики м'ясної сировини. - Здатність застосувати методи прискорення процесу дозрівання м'ясної сировини їх переваги, недоліки та практичне використання.	• уміння розрізняти тканини м'яса за морфологічною будовою відповідно до виду худоби та птиці. • уміння оцінити харчову цінність м'ясної сировини, встановити стадію автолізу м'ясної сировини та напрям технологічного застосування. • уміння встановити стадію дозрівання м'ясної сировини та запропонувати метод прискорення цього процесу за необхідністю. • уміння встановити стадію автолізу м'ясної сировини та напрям технологічного застосування. • уміння вибирати ефективний спосіб обробки м'ясної сировини для підвищення якості та безпеки м'ясної продукції.	21. Хімія м'ясної сировини / Біотехнологія м'яса
- Здатність вивчати характеристику складових частин незбираного молока та інших видів молочної сировини – молока відновленого, знежиреного, вершків, маслянки, молочної сироватки тощо. - Здатність оцінювати фізико-хімічні властивості незбираного молока та інших видів молочної сировини. - Здатність встановлювати характер перетворення складових молочної сировини при виробництві окремих видів молочних продуктів. - Здатність використовувати основні методи визначення складу молока і молочної сировини, їх органолептичних, фізико-хімічних і санітарно-гігієнічних показників.	• уміння оперувати на практиці набутими знаннями щодо складу, фізико-хімічних, санітарно-гігієнічних та органолептичних властивостей молочної сировини. • уміння обґрунтовувати вибір технологічних параметрів виробництва молочних продуктів залежно від виду і властивостей молочної сировини. • уміння розробляти, обґрунтовувати доцільність та адекватність заходів для попередження виникнення вад молочних продуктів. • уміння самостійно проводити оцінку фізико-хімічних, органолептичних та санітарно-гігієнічних показників молочної сировини.	22. Хімія молочної сировини / Хімія і фізика молока і молочних продуктів

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
- Здатність застосовувати базові знання з економіки, менеджменту та маркетингу у виробництві та переробці продукції тваринництва.	• уміння визначати собівартість продукції. • уміння оцінювати економічну ефективність та розраховувати рентабельність виробництва та переробки продукції тваринництва. • уміння оцінювати економічну ефективність виробництва кормових культур.	23. Підприємництво та інвестиційна діяльність в технології виробництва та переробки продукції тваринництва / Економіка і бухгалтерський облік у тваринництві
- Здатність аналізувати типи та режим годівлі, поживність раціону для молодняку і дорослих птахів різних видів, особливості утримання й годівлі дорослих птахів прабатьківського, батьківського та промислового етап. - Здатність використати наукові розробки щодо удосконалення технологічного процесу виробництва продукції птахівництва та кролівництва. - Здатність оцінити фактори впливу на якість продукції, їх значення і використання для отримання продукції птахівництва і кролівництва належної якості. - Здатність.	• уміння організувати та контролювати технологічний процес виробництва харчових яєць, м'яса птиці, а також побічної продукції птахівництва та їх первинної переробки в умовах спеціалізованих господарств промислового типу, а також фермерських та промислових господарств за використання ресурсозберігаючих технологічних прийомів і методів. • уміння організувати цілорічне виробництво харчових яєць, м'яса птиці, а також побічної продукції птахівництва у птахівничих господарствах різного типу за дотримання основних положень нормативних документів щодо їх якості, стандартизації і сертифікації виробничих процесів.	24. Технологія виробництва продукції птахівництва і кролівництва / Технологія виробництва продукції козівництва і вівчарства
- Здатність обґрунтувати технологічні процеси виробництва молочних продуктів, принципи побудови технологічних схем. - Здатність аналізувати вимоги до якості сировини. - Здатність визначити зміни хімічного складу та фізико-хімічних властивостей молока, яке накуповується, під впливом	• уміння виконувати матеріальні розрахунки та обирати оптимальні рецептури, які враховують вимоги харчової та біологічної цінності та безпеки готового продукту. • уміння використовувати навички у проведенні досліджень в галузі удосконалення та підвищення	25. Технологічні основи переробки молока / Основи виробництва молочних продуктів

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
технологічної обробки. - Здатність використати сучасні методи впливу на технологічні властивості сировини для отримання продуктів високої якості. - Здатність запропонувати сучасні аспекти створення маловідходних, енергозберігаючих та екологічно-чистих технологій.	ефективності технологічних процесів. • уміння обґрунтовувати і обирати режими технологічних процесів для виробництва різних груп молочної продукції.	
- Здатність аналізувати наукові основи обліку та звітності при переробці продукції тваринництва. - Здатність провести облік заготовок сировини при виробництві та переробці продукції тваринництва. - Здатність здійснити контроль виробництва. - Здатність оформити звітні документи при переробці продукції тваринництва.	• уміння послідовно оформити необхідну документацію на сировину, готову продукцію при переробці продукції тваринництва. • уміння розрахувати доходи і витрати виробництва. • уміння підвищувати ефективність використання фінансових ресурсів на підприємствах по переробці продукції тваринництва. • уміння правильно оформляти звітні документи.	26. Облік і звітність у виробництві та переробці продукції тваринництва / Технологічні розрахунки, облік і звітність
- Здатність застосувати чинну законодавчу базу, довідкові матеріали та професійно-профільовані знання для розроблення нормативної документації з виробництва і переробки продукції тваринництва. - Здатність оцінити стан та перспективи технічної політики у сфері стандартизації, метрології та управління якістю продукції тваринництва. - Здатність визначити та надати характеристику принципам і правилам створення, застосування та використання нормативної документації. - Здатність обґрунтувати рішення про відповідність	• уміння вільно орієнтуватися в питаннях стандартизації, метрології та управління якістю при виробництві та переробці продукції тваринництва. • уміння здійснювати реалізацію єдиної технічної політики у сфері стандартизації, метрології та управління якістю; вміло використовувати нормативні документи, оцінювати їх з точки зору вимог науково-технічного та соціально-економічного прогресу та споживачів. • уміння забезпечувати якість продукції, виходячи з досягнень науки і техніки, потреб населення та економіки країни.	27. Стандартизація продукції тваринництва / Основи стандартизації, метрології та сертифікації

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
документів та метрологічне їх забезпечення.	• уміння корегувати і розробляти та впроваджувати нові стандарти на продукти із сировини тваринницького походження.	
- Здатність оцінити перспективи розвитку науки. - Здатність формулювати задачі, добирати та, користуватися сучасними методами наукових досліджень із використанням комп'ютерних технологій. - Здатність оформлювати результати наукової діяльності	• уміння використовувати загальні та спеціальні методи наукових досліджень. • уміння формулювати наукові задачі. • уміння аналізувати необхідну інформацію за темою наукового дослідження. • уміння підготувати публікації, курсові та кваліфікаційні роботи.	28. Основи наукових досліджень / Управління технологічними процесами
- Здатність оцінювати етапи виробництва, на яких виникають ті або інші відходи, передові технологічні прийоми та обладнання, які забезпечують мінімізацію виникнення таких відходів. - Здатність використовувати нормативну документацію, за якою визначають якісні характеристики вторинних продуктів. - Здатність аналізувати можливі шляхи використання відходів молокопереробних виробництв та технології переробки відходів у корисні продукти і на енергетичні потреби.	• уміння організовувати збір і переробку відходів виробництва з використанням їх на харчові та кормові цілі. • уміння вибирати раціональні умови ведення технологічного процесу та обладнання для комплексної переробки основної, побічної сировини і відходів з оптимізацією витрат сировинних, матеріальних, енергетичних та ін. ресурсів та мінімізацією їх витрат. • уміння наводити схеми виробництва молочних продуктів, кормових засобів на принципах безвідходної та маловідходної технології, зниження нормативних витрат.	29. Безвідходні технології молокопереробних виробництв / Комплексна переробка вторинної молочної сировини
- Здатність використовувати сучасні методи аналізу продукції тваринництва. - Здатність визначати критичні точки контролю технологічних процесів виробництва продукції тваринництва. - Здатність визначати показники якості та безпечності м'ясних і молочних продуктів,	• уміння визначати способи фальсифікації м'ясної і молочної продукції. • уміння аналізувати причини браку та випуску продукції низької якості. • уміння використовувати навики розробки заходів для попередження виробничого браку, організації технохімічного контролю і	30. Ветеринарно-санітарна і технологічна експертиза м'ясних і молочних продуктів / Контроль якості продукції тваринництва

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
- Здатність встановлювати відповідність якості та безпеки м'ясних і молочних продуктів вимогам нормативних документів.	системи управління якістю та безпекою на підприємстві. • уміння самостійно проводити оцінку фізико-хімічних та органолептичних показників м'ясної і молочної продукції.	

Гарант освітньої програми:

Декан факультету Технології харчових продуктів,
парфумерно-косметичних засобів, експертизи
та товарознавства
кандидат технічних наук, доцент

Т.С. Шарахматова

Проектна група:

Проректор з наукової роботи
кандидат технічних наук, доцент

Н.М. Поварова

Завідувач кафедри Технології молока, жирів
та парфумерно-косметичних засобів
доктор-технічних наук, професор

Н.А. Ткаченко

Доцент кафедри Технології м'яса, риби
та морепродуктів,
кандидат технічних наук, доцент

А.Д. Солецька

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
факультет Технологій харчових продуктів, парфумерно-косметичних засобів, експертизи та товарознавства

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН 2016/2017 н. р.

ступінь вищої освіти - бакалавр галузь знань - 07 «Управління та адміністрування» спеціальність - 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
спеціалізація - «Товарознавство і торговельно-підприємництво»

курс: I (перший); форма навчання: денна

Місяць	Форми наочності																																																																																																																																																										
	Вересень													Жовтень													Листопад													Грудень													Січень													Лютий													Березень													Квітень													Травень													Червень													Листопад													Серпень											
Вид	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52																																																																																																							
Вид	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	С	К	К	К	К	К	К	ДМ	ДМ	ДМ	ДМ	ДМ	ДМ	ДМ	ДМ	ДМ	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	П	П	К	К	К	К																																																																																																							

Позначення: Т - теоретичні заняття; П - практика; С - екзаменаційна сесія; К - канікули; ДМ - дистанційний модуль

№ з/п	Назва навчальних дисциплін	кредитів ECTS	годин за навчальним планом	Осінній семестр 15 навчальних тижнів (13 Т; 2 С)										Весінній семестр 27 навчальних тижнів (8 ДМ; 15 Т; 2 С; 2 П)														Кафедра																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
				Години навчання з них аудиторних						самостійна робота	Курсові роботи	Курсові проекти	Години навчання з них аудиторних						самостійна робота	Курсові роботи	Курсові проекти	Форми контролю																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
				всього	всього	лекції	у тому числі		всього				всього	лекції	у тому числі																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
							лабораторні	практичні							лабораторні	практичні																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			

№ з/п	Назва практики	Число тижнів	Число годин	Форма контролю
1	Навчальна (Вступ до фаху)	2,00	90	диф. залік

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

Ф.А. Тришин

Декан факультету

Т.С. Шарухматова

Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія харчових технологій
Факультет технології зерна, хлібопродуктів, кондитерських виробів,
комбікормів і біопалива

EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM

ECTS-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

Шифр та найменування галузі знань – 18. Виробництво та технології
Шифр та найменування спеціальності – 181. Харчові технології
Рівень та ступінь вищої освіти - шостий кваліфікаційний рівень
Національної рамки кваліфікацій, бакалавр

I - НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

А. назва телефони: Одеська національна академія харчових технологій, (048) 725-32-84, (048) 712-41-40, E-mail: postmaster@onaft.edu.ua , сайт – www.onaft.edu.ua

Б. Академічний календар

Академічний календар Одеської національної академії харчових технологій з урахуванням всіх видів занять, графіка практичної підготовки, поточного та підсумкового контролю знань додається окремо.

В. Координатори ECTS від академії:

Проректор .

Адреса:

E-mail:

Декан .

Адреса: контактний тел./факс

E-mail:

Г. Загальний опис академії

1 Загальна характеристика ОНАХТ

Одеська національна академія харчових технологій (ОНАХТ) є визнаним в Україні і за кордоном сучасним інноваційним науково-навчальним центром підготовки висококваліфікованих кадрів для підприємств харчової та переробної промисловості галузей АПК і наукових досліджень з розробки функціональних продуктів харчування зі 113-річним досвідом успішної діяльності. За роки існування академія, як вищий навчальний заклад, підготувала близько 100 тисяч фахівців, серед яких понад 6 тисяч випускників – громадяни з 78 країн світу. Випускники ОНАХТ – відомі науковці, інженери, керівники різних рівнів, які досягли успіху не тільки за допомогою ґрунтовних фахових знань, а й завдяки гармонійному поєднанню в освітньому процесі тих дисциплін, що розширюють світогляд молоді людини, навчають логічно й нестандартно мислити, сприяють формуванню особистості.

Необхідні вимоги щодо рівня підготовки :

- для зарахування для навчання на факультеті довузівської підготовки (підготовчі курси), основні факультети за денною та заочною формами підготовки за ступенем «бакалавр» рівень навчальної підготовки учасника освітнього процесу повинен відповідати вимогам повної середньої освіти системи середньої загальноосвітньої школи
- для зарахування для навчання на основні факультети за денною та заочною формами за ступенем «магістр» рівень підготовки учасника освітнього процесу повинен відповідати вимогам ступеня «бакалавр» з відповідного напрямку підготовки;

Лінгвістичні вимоги:

- для учасника освітнього процесу, які зараховуються в ОНАХТ для підготовки за ступенем «бакалавр» необхідне відповідне знання української мови на рівні вільного володіння основними термінами, позначками з математики, фізики, хімії, географії, геології, біології, обчислювальної техніки, соціальних дисциплін (історія, філософія, політологія тощо);
- для учасника освітнього процесу, які зараховуються в ОНАХТ для підготовки за ступенем «магістр» додатково необхідне вільне володіння українською мовою на рівні знання спеціальної термінології, що відповідає ступені «бакалавр» з обраної спеціальності.

Фінансові витрати:

- за надання освітніх послуг на факультеті довузівської підготовки (підготовчі курси) складають ----- грн, на основних факультетах академії - ----- грн на рік;
- за мешкання в студентських гуртожитках ОНАХТ в середньому складають -----грн на місяць;
- загальні витрати учасника освітнього процесу на оформлення візової підтримки та інших документів, які легалізують перебування мешканця на території України, складають близько ----- грн.

II ЗАГАЛЬНА ПРАКТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ

А. Формальності, прийняті в Україні, щодо прийому студентів

Прийом студентів здійснюється на підставі наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2003 року № 544 «Про затвердження Порядку набору іноземців на навчання в Україні та Порядку видачі іноземцям запрошень на навчання в Україні» (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05.09.2003р. за № 766/8087).

Прийом іноземних студентів в Україні здійснюється на підставі запрошень на навчання, які видаються деканатом по роботі з іноземними учнями на підставі підписаних договорів (угод). Запрошення на навчання для осіб, які прибувають на навчання на факультеті довузівської підготовки, оформлюються та направляються в адресу кандидата щорічно з травня по жовтень, для осіб, які прибувають для навчання на основних факультетах ОНАХТ, з травня по вересень.

Громадянам країн СНД, які прибувають на навчання в Одесу, запрошення навчання не потрібні.

Оформлення віз та інших в'їзних документів для студентів здійснюється консульськими відділами Міністерства закордонних справ України в країнах перебування на підставі поданих документів та запрошень на навчання.

Вся процедура реєстрації іноземних студентів, в т.ч. оформлення в'їзних та виїзних документів, які прибули в академію на навчання, здійснюється інспекторами деканату по роботі з іноземними учнями ОНАХТ.

Б. Як потрапити до закладу

Головний корпус академії знаходиться за адресою вул. Канатна 112. З залізничного вокзалу краще добиратися маршрутним таксі №№ 175, 127, трамваєм № 18 до зупинки «1 станція Фонтану».

В. Вартість проживання

Вартість проживання в Одесі, за виключенням витрат за навчальні послуги та мешкання, складає близько 100-150 доларів на місяць.

Г. Забезпечення житлом

Всі іногородні студенти ОНАХТ, в т.ч. іноземні громадяни, забезпечуються місцями в студентських гуртожитках. Вартість проживання в середньому складає ----- грн на місяць. В студентських гуртожитках ОНАХТ виділені окремі кімнати для студентів з особливими потребами фізичного стану.

Іноземні громадяни, які бажають проживати за межами гуртожитків, отримують відповідний дозвіл адміністрації академії з обов'язковою реєстрацією за місцем проживання. Щомісячні витрати на оренду житла в Одесі, в залежності від його типу та місця знаходження, складають на рівні \$ 50-200.

Д. Здоров'я і страхування

Студенти академії забезпечуються медичним обслуговуванням в студентський поліклініці, проходять щорічне обов'язкове медичне обстеження. Медичне обслуговування студентів з особливими потребами здійснюється на підставі додаткових угод ОНАХТ, студента з відповідними медичними закладами.

Всі студенти в обов'язковому порядку підписують медичну страховку. Оформлення всіх документів здійснюється за допомогою **співробітників деканату по роботі з іноземними учнями**. Вартість медичної страховки складає \$ 75-100 на рік. За бажанням студента адміністрація академії оказує допомогу в підписанні альтернативного медичного страхування.

Е. Умови навчання

Навчальні заняття в ОНАХТ проходять на протязі понеділка – суботи, неділя – вихідний день. Початок занять о 08.00 годині. Загальне навантаження студента складає 45 години на тиждень, з них 15-20 години – аудиторні зайняття, 25-30 годин – самостійна робота.

Студенти академії забезпечені бібліотекою, читальними залами, залами для спеціальної підготовки. Навчальні класи ПЕОМ підключені до локальної мережі та Інтернету. До послуг студентів електронна база навчальної, методичної та наукової літератури ОНАХТ.

Практична підготовка -----

Є. Інша практична інформація.

Ж. Позапрограмна діяльність і дозвілля

В академії велика увага приділяється науково-дослідницькій роботі студентів. Під керівництвом викладачів студенти приймають активну участь у науково-дослідницькій роботі, зокрема, готують наукові статті та доповіді на міжнародні, всеукраїнські, регіональні науково-практичні конференції, симпозіуми, семінари

III. СТРУКТУРА ПІДГОТОВКИ

Підготовка зі спеціальності 181. Харчові технології проводиться на чотирьох факультетах академії: технології зерна, хлібопродуктів, кондитерських виробів, комбікормів і біопалива, інноваційних технологій харчування і ресторанно-готельного бізнесу, технології харчових продуктів, парфумерно-косметичних засобів, експертизи та товарознавства, технології вина та туристичного бізнесу.

Координатором ECTS від факультету технології зерна, хлібопродуктів, кондитерських виробів, комбікормів і біопалива є декан Соц Сергій Михайлович, к.т.н., доцент.

Факультет знаходиться у приміщенні академії за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна 112, кімната № (____ поверх головного корпусу). Контактний телефон 8-0482----- з 10 до 16 год. у робочі дні. E-mail: ----- - цілодобово.

На факультеті підготовка фахівців у рамках спеціальності 181. Харчові технології здійснюється за наступними освітніми програмами:

на таких випускаючих кафедрах:

Всього у навчальному процесі підготовки студентів за спеціальністю 181. Харчові технології задіяно більше ----- навчальних та наукових лабораторій академії.

У навчальному процесі приймають участь провідні вчені, доктора наук. Серед них:

В цілому на факультеті працює понад ----- штатних працівників. З них: докторів наук, професорів - ----- осіб, кандидатів наук, доцентів - ---- осіб. Контингент студентів-бакалаврів спеціальності 181. Харчові технології становить понад ----- студентів.

Загальний фонд бібліотеки ОНАХТ, користування якою є безплатним для студентів з урахуванням бібліотечних фондів окремих кафедр складає понад _____ томів.

У академії згідно закону України «Про вищу освіту» підготовка за спеціальностями фахівців здійснюється за відповідними освітніми програмами ступеневої або неперервної залежно від вимог до рівня оволодіння певною сукупністю умінь та навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Базова вища освіта - освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості і є достатніми для здобуття нею кваліфікацій за ступенем бакалавра.

Термін навчання за ступенем бакалавра становить 4 навчальних років.

Державна атестація осіб, які закінчують академію здійснюється екзаменаційною комісією.

В академії прийнята кредитно-трансферна система організації навчального процесу. Основним методом викладання і навчання є проведення лекційних, практичних, семінарських та лабораторних занять. Оцінювання студентів проходить на протязі всього семестру за виконанні роботи заплановані навчальним планом та програмою дисциплін і бальної системі. На при кінці семестру студент отримує інтегральну оцінку з дисциплін

Схема оцінювання у вищому навчальному закладі (довідник з розподілу оцінок)

наведена в таблиці 1.

Оцінка за національною шкалою / National grade	Рівень досягнень, % / Marks, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно / Excellent	88 - 100
Добре/Good	74 - 87
Задовільно / Satisfactory	60 - 73
Незадовільно / Fail	0 - 59
Національна недифе	ренційована шкала
Зараховано / Passed	60 - 100
Не зараховано / Fail	0 - 59
Шкала ECTS	
A	88 - 100
B	81 - 87
C	74 - 80
D	68 - 73
E	60 - 67
FX	40 - 59
F	0 - 39

Опис структури курсу з присвоєнням ступеня бакалавр зі спеціальності 181. Харчові технології

Навчальні плани підготовки включають такі цикли підготовки:

дисципліни циклу загальної підготовки;

дисципліни циклу професійної та практичної підготовки.

Розподіл змісту навчального плану підготовки бакалавра та максимальний навчальний час за циклами підготовки подано у табл.2

Цикл	Обов'язкова частина програми підготовки		Вибіркова частина програми підготовки	
	Навчальний час за циклом підготовки			
	%	годин/кред	%	годин/кред
загальної підготовки				
професійної та практичної підготовки				

Навчальний план підготовки бакалавра зі спеціальності 181. Харчові технології надано у табл.3

ЕВОЛЮЦІЯ МОДЕЛІ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ОНАХТ

Ректор, д.т.н., проф. **Богдан ЄГОРОВ**

Вища Школа Педагогічної Майстерності - 2018

“ Історія вищої освіти і закладів, які її представляють, продемонструвала, що вона є незамінним фактором економічного, соціального і культурного розвитку. Не кажучи вже про роль вищої освіти в особистому розвитку людини, формуванні суспільства та його національної еліти. Ось чому жодна країна не може собі дозволити нехтувати вищою освітою...”

Ян Саблак, Президент IREG

IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence

Вища освіта стала фундаментом випереджуючої еволюції економіки і запорукою національної безпеки багатьох розвинених країн світу

171

**«ВИЩА ОСВІТА – СУКУПНІСТЬ
СИСТЕМАТИЗОВАНИХ ЗНАНЬ І
ПРАКТИЧНИХ
НАВИЧОК, ТРАНСФОРМОВАНИХ
У ПРОФЕСІОНАЛЬНУ
КОМПЕТЕНТНІСТЬ,
ЯКА ДОЗВОЛЯЄ
ВИРІШУВАТИ
ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ
ЗАДАЧІ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ І
ТВОРЧО РОЗВИВАЮЧИ
ДОСЯГНЕННЯ
НАУКИ, ТЕХНІКИ, ТЕХНОЛОГІЇ І
КУЛЬТУРИ»**

PhD

**СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО
ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИХ
РІВНІВ**

**ДОСЛІДЖЕННЯ,
ПРОГНОЗУВАННЯ
РОЗВИТКУ ТА
СТВОРЕННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ
ПРОДУКТІВ,
ТЕХНОЛОГІЙ І
СИСТЕМ**

**ВИРІШЕННЯ
НАУКОВИХ І
НАУКОВО-ПРАКТИЧ-
НИХ ПРОБЛЕМ
УДОСКОНАЛЕННЯ І
РОЗРОБКА
ТЕХНОЛОГІЙ,
ОБЛАДНАННЯ ТА
СИСТЕМ**

МАГІСТР

**ОЦІНКА
ПОВЕДІНКИ ТА
УПРАВЛІННЯ
ОБ'ЄКТАМИ,
ТЕХНОЛОГІЯМИ І
СИСТЕМАМИ**

БАКАЛАВР

ГУМАНІТАРНА
ПІДГОТОВКА

ПРОФЕСІЙНА
ПІДГОТОВКА

ПРАКТИЧНА
ПІДГОТОВКА

ФУНДАМЕНТАЛЬНА
ПІДГОТОВКА

ЗАГАЛЬНА
ПІДГОТОВКА

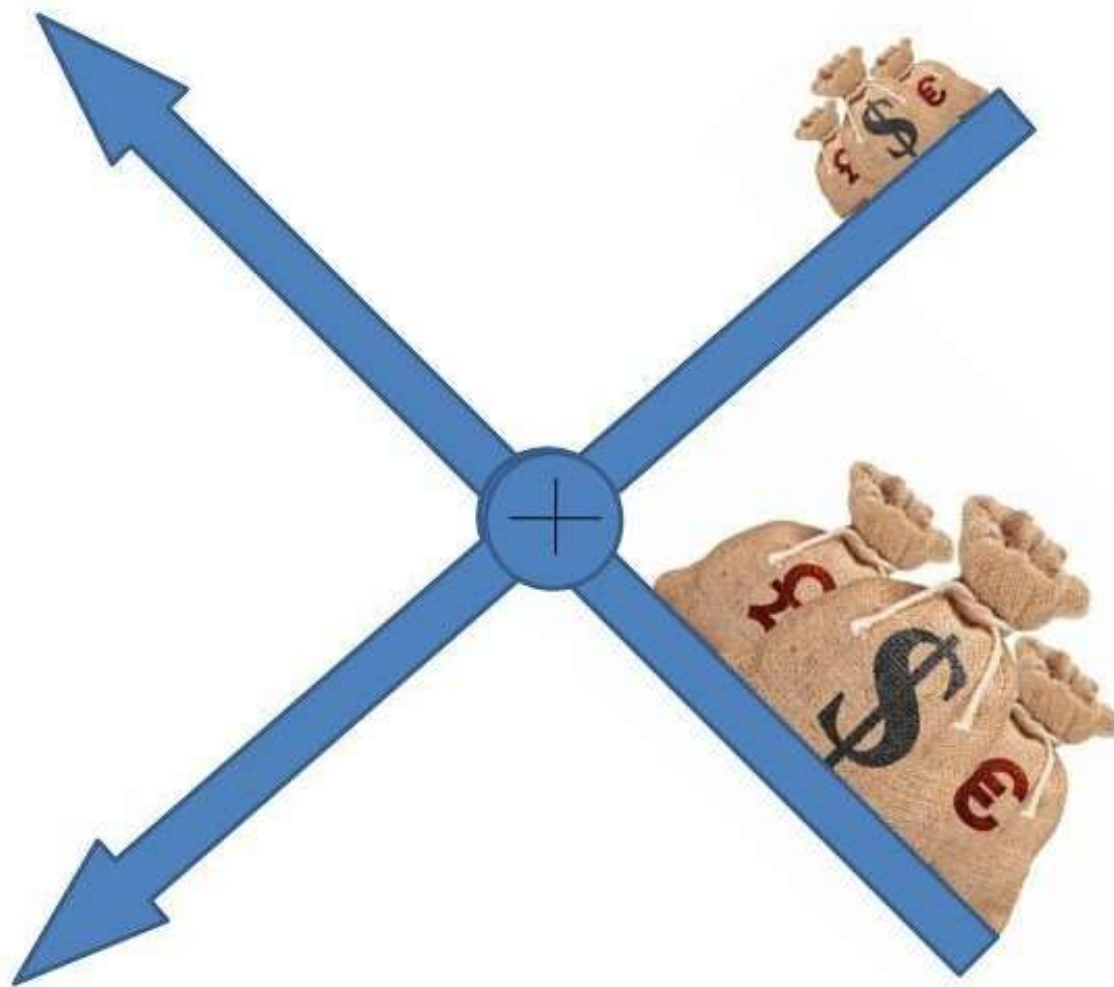
ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОНАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЯКІСТЬ
ВИЩОЇ
ОСВІТИ

ІНЖЕНЕР

ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ – ПРОЦЕС ТРАНСФОРМАЦІЇ
ЗНАНЬ, УМІНЬ І ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У ПРОФЕСІОНАЛЬНУ
КОМПЕТЕНТНІСТЬ...

ВИСОКА ЯКІСТЬ
ВИЩОЇ ОСВІТИ,
ІННОВАЦІЇ

НИЗЬКА ЯКІСТЬ
ВИЩОЇ ОСВІТИ,
ВІДСУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙ

A portrait of Otto von Bismarck, the German Chancellor. He is depicted from the chest up, wearing a dark military-style helmet with a plume and a white uniform with a yellow sash. He has a prominent mustache and is looking slightly to the right. The background is dark and textured.

«ТОЙ, ХТО
ЕКОНОМИТЬ
НА ШКОЛАХ,
БУДЕ БУДУВАТИ
ТЮРЬМИ...»

ОТТО ФОН БІСМАРК,
КАНЦЛЕР НІМЕЧЧИНИ
з 1871 по 1890 роки

США

Студ., млн.

Ун-в

На 1 ун-т

Серед. чис.

11,0

1799

176209

6115

Німеччина

2,50

427

188524

5854

Франція

1,41

568

115845

2482

Польща

2,00

457

83151

4376

Україна

1,58

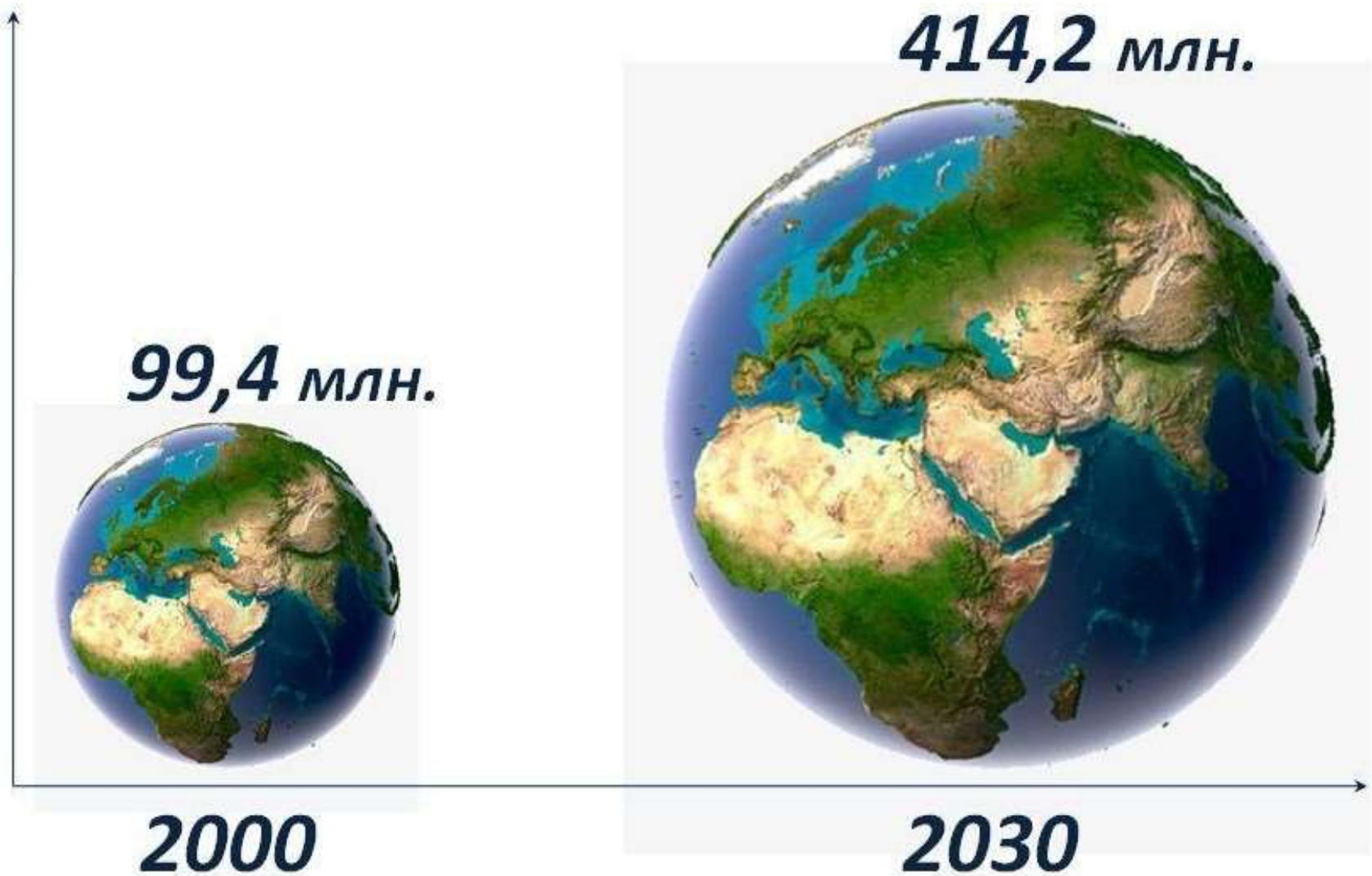
468

89743

3376

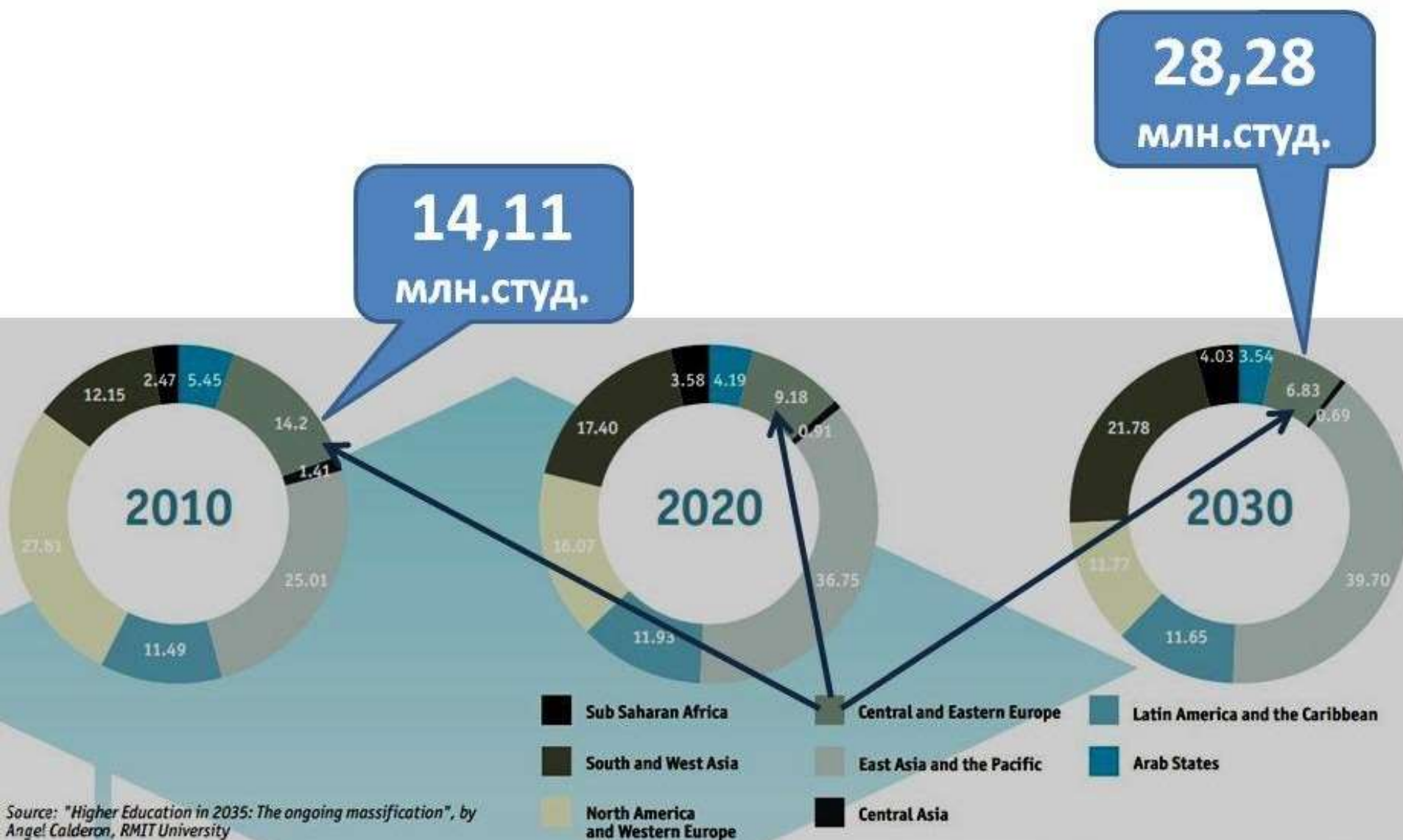
Зростання чисельності студентів у світі

180

Source: Harvard X Source: Country higher education statistics Global enrolment in tertiary education has increased dramatically in the last few decades.

Перерозподіл контингенту студентів по регіонах світу

ГЛОБАЛЬНІ РЕВОЛЮЦІЇ У РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

ІНТЕРНЕТ,
США, XX в.

III

ПОЧАТОК КНИГОДРУКУВАННЯ,
Китай, 6÷10 вік н.е.

II

ПОЯВА ПИСЕМНОСТІ,
Шумери, 3÷4 тис. р. до н.е.

I

~~ПРОФЕСІЙНІ ТРЕНДИ~~

~~ВИМОГИ РИНКУ~~

КОЛИ ІГНОРУЮТЬСЯ...

~~ПЛАНІ КОМПАНІЇ~~

~~ВИМОГИ ЩЕДО ПУБЛІЧНОСТІ~~

~~ВИМОГИ СУСПІЛЬСТВА~~

=

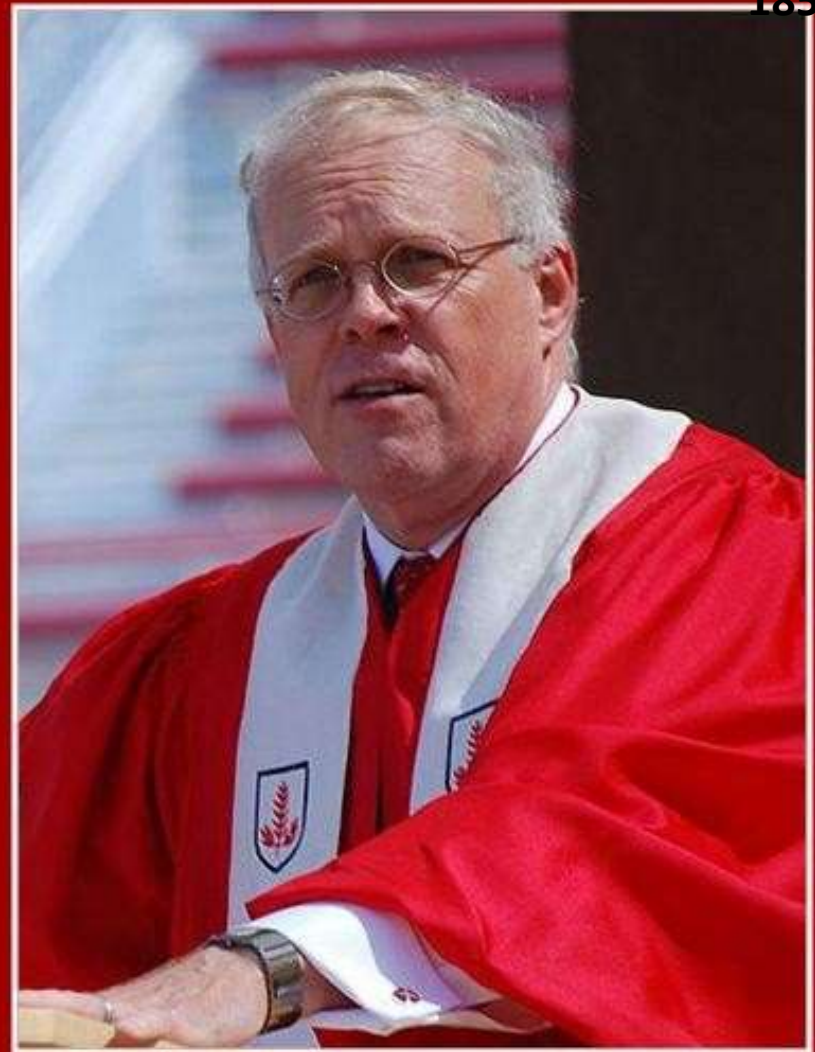
II КОНСЕРВАТИЗМ

СТРАХ ВИЙТИ

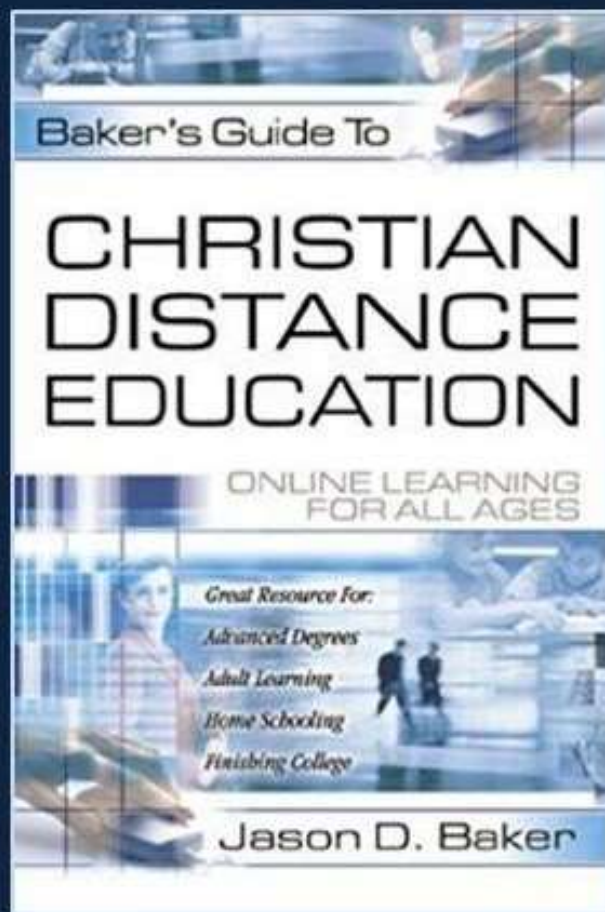
ЗА МЕЖІ
КОМФОРТУ...

“Цифрові та інформаційні технології повинні змінити процес навчання. Всі лекції і матеріали будуть оцифровані. Кожен студент обиратиме зручний для нього спосіб користування е-контентом”.

John L. Hennessy
President of Stanford
University, USA

Nearly one hundred years ago Moody Bible Institute pioneered in distance education by offering independent study courses in theology. Since then, distance education has developed into a growing phenomenon with over two million students taking courses outside of traditional school settings.

Jason D. Baker,
Prof. Regent University,
Virginia, USA

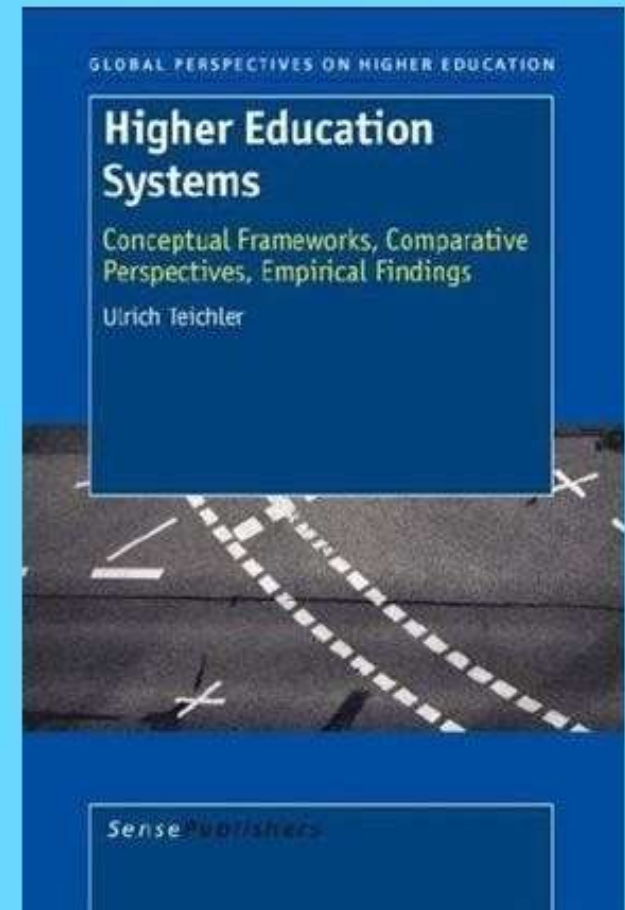
*** “ Дистанційність освіти та її модулів ”

“ Глобалізація та інтернаціоналізація вищої освіти ”

Ulrich Teichler

professor at the International Centre for
Higher Education Research (INCHER-Kassel)
and the Department for Social Sciences
of the University of Kassel, Germany.

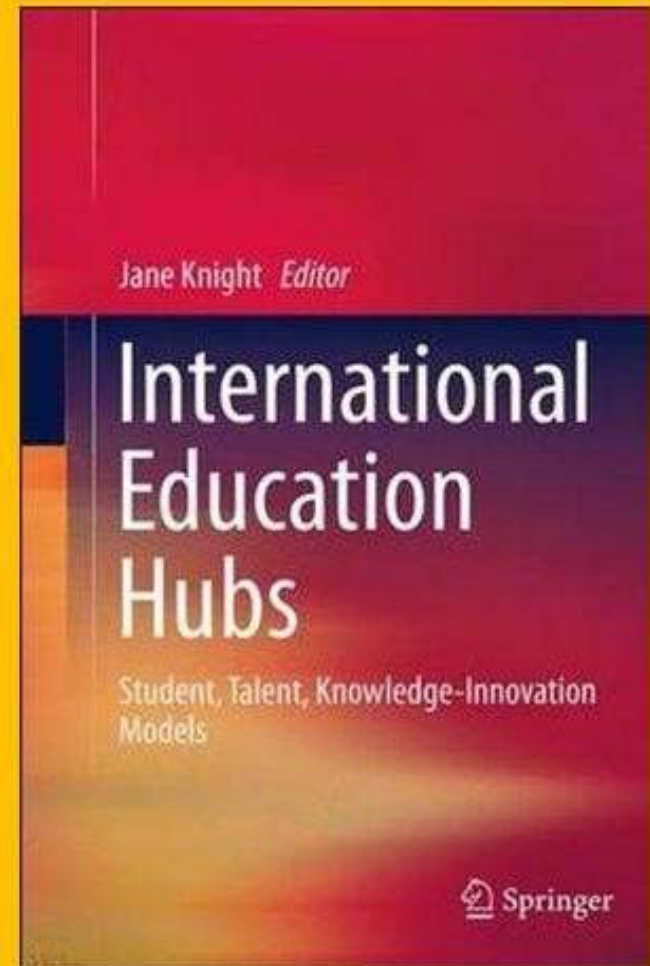
**“ ЗРОСТАННЯ, В ПЕРШУ ЧЕРГУ,
АНГЛОМОВНИХ ОСВІТНІХ
ПРОГРАМ ”**

*** “ Міжнародні освітні хаби ”

**Jane Knight, prof. Ontario Institute
For studies in Education, University
of Toronto, Canada**

“ Нові форми комунікацій
студентів і викладачів ”

Mike
Keppell

Professor Australian Digital Futures Institute
University of Southern Queensland, AU

**А ІННОВАЦІЇ –
ТРАДИЦІЙНИМИ.**

**ТРАДИЦІЇ ПОВИННІ
БУТИ
ІННОВАЦІЙНИМИ,**

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПОВИНЕН БУТИ ВИПЕРЕДЖУВАЛЬНИМ!

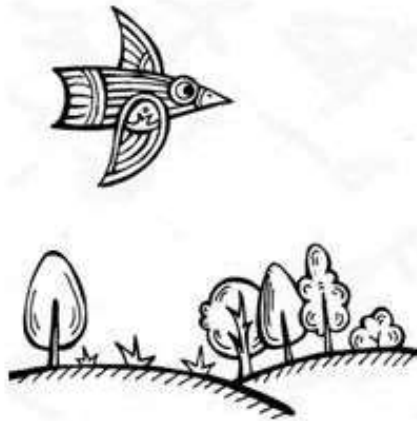
193

РОЗВИТОК СТИЛІВ НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ

КОЛЕКТИВНИЙ

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ

ПРОЕКТНО-
ОРІЄНТОВАНИЙ
КОМАНДНИЙ

A surreal landscape with a winding path, mountains, and a starry sky. The path is a bright, glowing yellow line that curves through a dark, rocky terrain. In the background, there are jagged, dark mountains under a sky filled with stars and a bright, glowing light source. The overall color palette is dominated by blues, yellows, and oranges.

ФІЛОСОФІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

МОДЕЛЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

МОДЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

МОДЕЛЬ ПОВЕДІНКИ

НАША МІСІЯ:

ТННQLL

TECHNOLOGIES FOR HEALTHY HIGHT QUALITY LONG LIFE

РОЗВИТОК НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І
ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ РОЗРОБКИ,
УДОСКОНАЛЕННЯ І ЗАПРОВАДЖЕННЯ

ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗДОРОВОГО, ТРИВАЛОГО
ТА ЯКІСНОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

2018

НАША МІСІЯ:

РОЗВИТОК НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПІДГО-
ТОВКА КАДРІВ ДЛЯ РОЗРОБКИ, УДОСКОНА-
ЛЕННЯ І ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
ЗДОРОВОГО, ТРИВАЛОГО ТА ЯКІСНОГО ЖИТТЯ
ЛЮДИНИ!

**4. ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО
МИСЛЕННЯ І ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ**

**ПРОФЕСІЙНЕ
СЕРЕДОВИЩЕ**

**3. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМОГО
МИСЛЕННЯ, ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ
І ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК**

**ННД ЛАБОРАТОРІЇ/
АУДИТОРІЇ/
ВИРОБНИЦТВА**

**2. ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ ЗНАНЬ ТА
ЗАСВОЄННЯ ПРИНЦИПІВ
ІНЖЕНЕРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**АУДИТОРІЇ/
ННД ЛАБОРАТОРІЇ/
ВИРОБНИЦТВА**

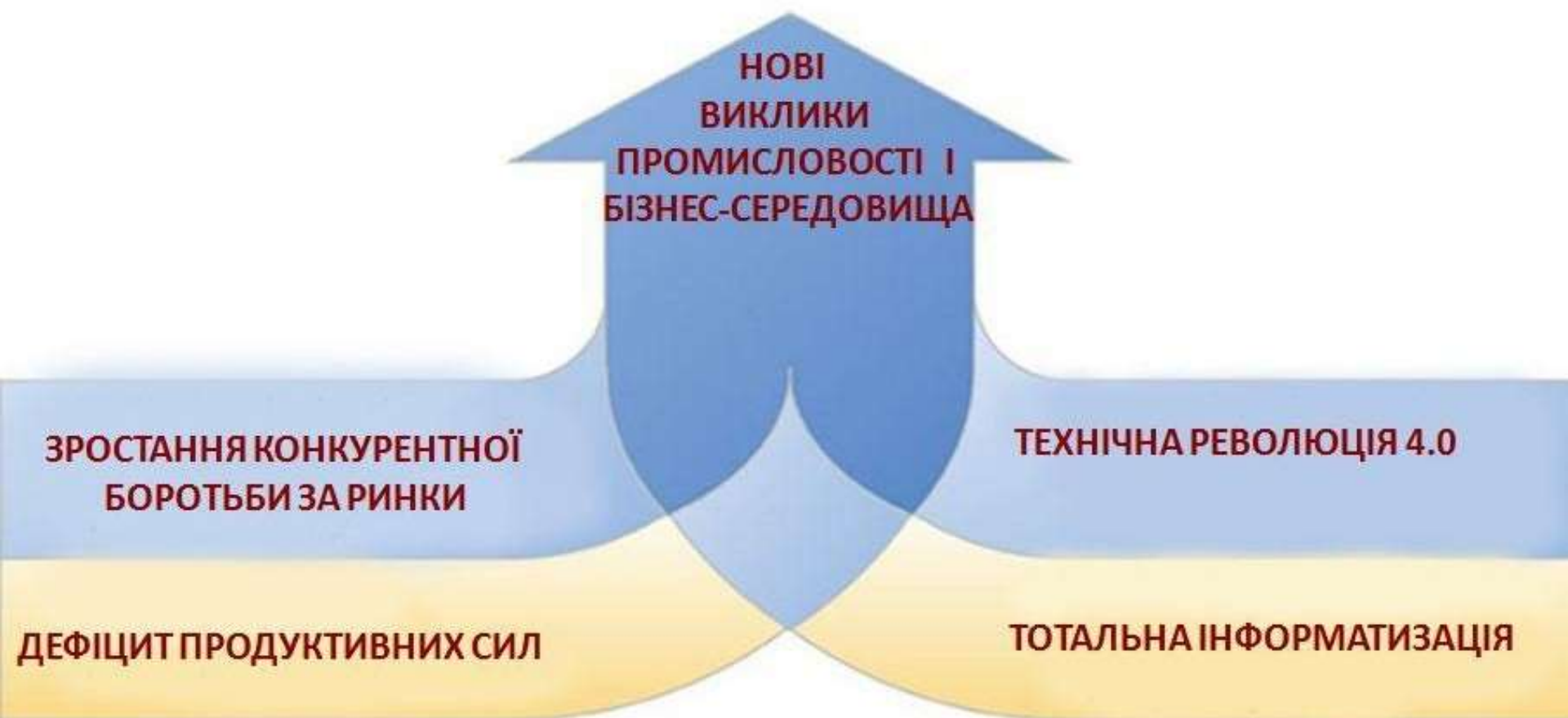

**1. ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ТА
СУЧАСНОГО СВІТОГЛЯДУ**

**АУДИТОРІЇ/СОЦІАЛЬНЕ
СЕРЕДОВИЩЕ**

ФІЛОСОФІЯ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРНИХ І НАУКОВИХ КАДРІВ В ОНАХТ

УДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

РОЗВИТОК МОДЕЛЕЙ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

[Home](#) / [Activities & Services](#) / [Events](#) / [Event](#)

[Share](#)

[Print](#)

Event

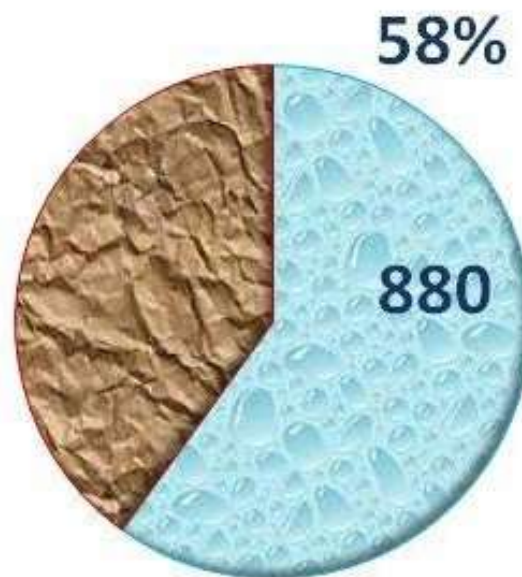
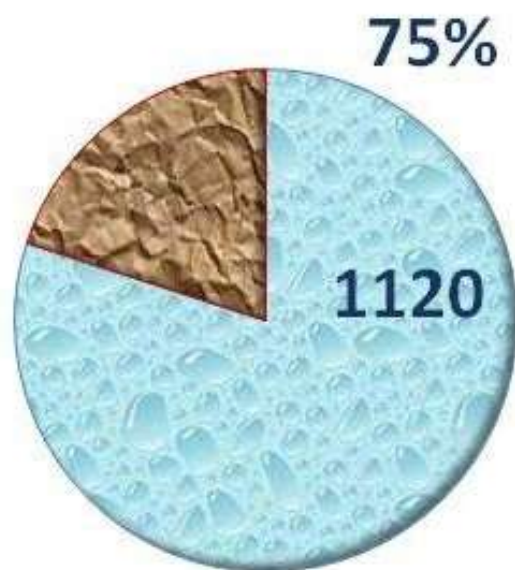

ST EVENTS

November 2017

ЧАСТКА АУДИТОРНОГО НАВАНТАЖЕНИЯ

1980

2002

2018

1500 год.

ЧАСТКА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНАХ

%

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ
ВИПУСКНИКІВ

БІЗНЕС - СИНЕРГІЯ КОМПЕТЕНЦІЙ...

**АКАДЕМІЯ У ЧЕРГОВИЙ РАЗ
УСПІШНО ПРОЙШЛА
СЕРТИФІКАЦІЮ ЗА
СИСТЕМОЮ МІЖНАРОДНИХ
СТАНДАРТІВ
ISO 9001:2015**

